

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXII. LETNIK ————— 1922 ————— ŠTEV. 3, 4

Planinski spomini.

Piše duh. svetnik župnik Jakob Aljaž.

(Dalje.)

4. Izpod Begunjščice.

Ko sem bil kaplan v Tržiču (1871 do 1880) sem bil 50 krat pri Sv. Ani, sredi Ljubelja, trikrat sem šel čez Ljubelj na Koroško, enkrat od Sv. Ane na Begunjščico z mladim cerkvenikom Ude-tom. — Gamse sem videl na Košuti, velikrat že spodaj z velike ceste, včasih pa od Sv. Ane v sredi Begunjščice.

Na cerkveno žegnanje pri Sv. Ani po kosilu pravim Ude-tu: „Pojdiva na vrh Begunjščice! Zvečer prideva nazaj k Sv. Ani.“ „Dobro.“ Greva najprej na sedlo proti Brezniški planini pri Zelenici, potem naravnost na Koroško, na rob Begunjščice blizu vrha. Že sva bila na solnčni gladki strani Begunjščice, da se po deželi vidi. „Povej mi, prijatelj, zakaj so gore Karavank in Julijskih Alp na južni strani lepše, bolj gladke in bolj porasle, zgoraj s travo in grmovjem, spodaj pa z drevjem, in zakaj so ravno te gore na severni strani bolj strme, skalnate in razvite? Jaz trdim, da na južni strani povzroča vse to vpliv solnca, na severni strani pa zmrzline.“ Ude, ki na to posebnost pač še mislil ni, je molčal.

Tako sediva na robu. Poprej je bilo jasno, soparno. Pa naenkrat, ob petih pop., vidiva v zraku, kako podi vihar od severa meglico, potem črne megle: kmalu slišiva veliko šumenje vetra v tej višavi. „Beživa, beživa nazaj! Spodaj na planini je pastirska kočica pod Zelenico.“

Po drči navzdol je hitro šlo. Že so padale debele mrzle kaplje in bliskalo in gromelo je, ko pritečeva v kočico. „Dober večer“, pravimo eden drugemu. „Nocoj vaju bo pa mrzel jelen lizal“, pravi pastir . .

Sedemo k ognju. Od ene strani naju je peklo, od druge pa zeblo, ker je mrzel veter pihal v hrbet, koča je škripala in se tresla od silnega viharja. Da smo le pod streho!

Pastir nam je rekel, da takega viharja še ne pomni gori na Brezniški planini. Dobro, da mu je tudi živina pod streho.

Zgovorno nama je pripovedoval o svojem pastirovanju: „Trava je tukaj na planini tako tečna, da je zadostuje po en klobuk za eno živino na dan. Tudi nekaj konj in žrebet imam. Lani sem izgubil žrebe. Čez teden dni zagleda fant nekaj vrh Zelenice: ali je gams ali je žrebe? Kar žival z repom mahne — žrebe je. „Fant, teci na Breznico, naj pride gospodar s hlapcem. Morebiti dobimo žrebeta.“ S težavo pridemo v strmini do žrebeta in ga po velikem trudu srečno doli spravimo. Še prav drago ga je potem prodal: za 150 gold.“

Čez nekaj ur vihar pojenja in zjutraj je bilo lepo. — Katero hitrost pa je imel ta vihar? Čez par dni berem v dunajskem časniku „Vaterland“ telegram iz Trsta: „Od severa je prišel nenadno ob pol sedmih zvečer silen orkan, ki je potopil sedem ladij.“ No Begunjščici je začel pihati ob petih, tedaj je potreboval do Trsta poldrugo uro. To še sedaj pomnim, čez 45 let!

Ko pridem domov, vprašam lovca Ahačiča, ki se je vrnil z lova: „Kako pa to, da niste nobenega gamsa ustrelili?“ „Veste, gospod, jaz ne smem streljati, knezu Windischgraetzu jih je prišlo osem na strel, pa on koz ne strelja, ampak le stare kozle; tako dolgo jih ogleduje in izbira, da kozel skoči, — potem pa gremo prazni domov. In knez je vesel, da jih je veliko — videl!“

Seveda smo se po lovsko med seboj zbadali, če je kateri gamsa zgrešil.

5. Mladi Janko Mlakar v nevarnosti.

Dvakrat sem jaz temu hudomušnežu življenje rešil. — Prvič je bilo na Breznici na novi maši. Dijak Janko Mlakar je kakor živo srebro in ne more pri miru biti. Hodi okoli družic in duha rože, katere mu podajajo dekleta. „Oh, Tvoja roža kaj lepo diši.“ „Še mojo poduhajte.“ „Še mojo.“ „Še mojo.“ Tako so ga obsipale poredne družice. Janko pa, ki v vsako reč rad nos vtakne, je hodil z nosom od rože do rože in je vlekel sapo na vso moč, vmes pa hvalil in hvalil. Kar mu počí žila v nosu in kri se udere. Niso mu je mogli ustaviti, dasi so ga slekli do srajce in ga s celo ploho vode polivali. Pridejo po mene, da rešim študenta, ki je bil že res ves bleđ. Najprej mu zakličem: „Fantič, obe roki na kvišku! Ko je Mojzes roki na kvišku držal in molil, so Izraelci zma-

govali; ko so mu roke omahnile, so bili sovražniki hujši, zato sta dva moža Mojzesu roke podpirala. Tudi Tebi jih bomo podpirali!“ Janko je pokorno držal roke kvišku, mi smo ga podpirali, a — zmagali nismo. Janko ni Mojzes! Kaj torej? „Pavole sem!“ Prinesli so pavole, z njo mu zamašim obe nosnici, kri se strdi in Janko je bil rešen! Zdaj je tudi mir dal.

Čez nekaj let mi skrivaj piše župnik Tomaž Potočnik iz Breznice: „Janko Mlakar hoče sedaj pozimi o novem letu na Triglav. Vzel bo vodnika Šmerca, če bo hotel iti. Bojim se nesreče. Ljubi Jaka, če moreš, prepreči to. Govori tudi s Šmercem.“ Jaz grem takoj k Šmercu in mu vse povem. Pravim Šmercu: „Saj vidite, da je veliko snega; zapeljite Mlakarja v prav globok sneg, potem ga nazaj pripeljite.“ Šmerc prikima: „Že razumem.“

Med tem pa že dobim pismo od Mlakarja, naj bo Šmerc pripravljen. Grem mu na postajo naproti ter mu razodenem, da so orožniki izvedeli za njegovo zimsko turo na Triglav; preprečili jo bodo, ker je smrtno nevarna. V začetku mi verjame, ko me pa od strani opazuje, se mi nasmeje: „Saj ni res!“ — S Šmercem potem gazita sneg skozi Krmo do Zaspiške zgornje bajte (1700 m). Sneg je bil do prsi; izmenoma rijeta naprej in se silno utrudita. K sreči je bila megla. Janko vpraša v skrbeh: „Ali bova kaj videla?“ Šmerc: „Nič! Ni vredno gori hoditi.“ Tudi Janko je bil na tihem istega mnenja. In obrnila sta se nazaj in vsa upehana zvečer prišla v Mojstrano. — Tako sem Jankota drugič rešil. Njegova planinska kri pa se do danes ni umirila, čeprav je preplezal najvišje gore v Evropi.

6. Vrata — Trenta — Vršč.

Veliko lepih turistovskih točk imamo Slovenci, pa izmed vseh so Vrata najlepša. Pred 7 leti je bil v Vratih saksonski kralj, prenočil je pri Šmercu. Baedeker primerja Vrata z najlepšimi dolinami cele Evrope. To so vrata k mogočnemu Triglavu! Janko Mlakar nagovori v Vratih drvarja: „Oče, velik je Triglav!“ Mož odgovori: „Velik je, velik, pa koliko ga je še v tleh!“

Prvič sem bil v Vratih l. 1883 v družbi kaplana (pozneje dekana) Novaka, učitelja Rozmana, dijaka (pozneje župnika) V. Jakelj-a in še par drugih. Takrat sem bil župnik na Dobrávi pri Kropi. Župnik Janez Ažman na Dovjem je imel razum in dober ukus za naravne lepote; ta nam je hvalil Vrata, sam pa je moral doma ostati zaradi nekega bolnika. — Šli smo toraj v Vrata z namenom, da se zvečer vrnemo. Pa kako smo se premislili, ko pridemo notri, mimo Peričnika, ob živahni Bistrici, med gorskimi velikani, zmiraj nov prizor, čarobno skalovje, strme stene, sneg

na Triglavski steni in celo v znožju, res Kraljestvo Zlatorogovo! Takrat iz Vrat še ni bilo nobene poti na Triglav. Hodili so le iz Bohinja ali čez Krmo proti Marije - Terezije koči. — Nas je pa mikalo, in jaz sem silil: „Pojdimo tukaj gori (čez Prag).“

Seveda, mi bi ne bili prišli, ker takrat še ni bilo klinov čez Prag. Pozneje, l. 1890, mi je pa pravil stari Šmercov oče, da je enkrat kot lovec lezel čez Prag, ko še ni bilo klinov. „Kakšen pa je?“ ga vprašam. „Grdo je, grdo“, mi odgovori. — Že zdavnaj je star medved od zgoraj doli hotel iti čez Prag na Vrata in je neizrečeno rjovel, ker ni mogel doli čez Prag. Pravili so mi, da so l. 1880 zadnjega medveda v Vratih ustrelili.

Pozneje so napravili lovci kline čez Prag, seveda za-se, ne za turiste. Požganc in Kobar, triglavska delavca, sta tudi tukaj kline v skalo vdelala. Oba ste bila drzna plezalca. Šla sta nekoč s Triglava in sta nesla svoje orodje. Lovec Rabič jih svari in jima pravi: „Pojdita okoli Cmira v Vrata in začnita od spodaj kline zabijati v Prag.“ Požganc pa, ki se ne ustraši nobene skale, pravi nato: „Ej, kaj bi okoli hodila in cel dan izgubila, bova se že splazila čez Prag doli.“

Požganc sezuje škornje, spleza res čez Prag ter zakliče Kobarju, naj po vrvi spusti doli kladva in drugo orodje: „Tebi pa še škorenj ni treba sezuti.“ — Požganc in Kobar sta na več krajih šla na Triglav, ko še ni bilo nobene poti, na primer čez Zeleni sneg na Sedlo, s Kredarice čez Mali Triglav, od Šmarjetne Glave gori, kjer je sedaj Kugyjeva pot. Blizu vrha pravi Kobar Požgancu: „Oh, jest se ne morem obrniti.“ „Se boš že obrnil“, pa sta šla naprej z orodjem na hrbtu. —

Moja družba v Vratih l. 1883 nekoliko počiva pri izviru Bistrice, v znožju Triglava, kojega severna navpična stena slovi po vsem turistovskem svetu. Jaz in Novak sva imela precej brašna s seboj, dijaki le malo. „Ali naj gremo na Luknjo?“ Vsi zakriče: „Pojdimo, potem domov ali pa naprej v Trento kar brez vodnika.“ Korajža velja! — Jaz in Jakelj greva naravnost proti Triglavski steni, ker hočeva priti ves čas ob steni do Luknje, drugi pa gredo bolj hitro nižje po jarku. Rozman nese moj brinovec (veliko steklenico); pridno ga pijejo in kličejo: „Na zdravje. Živio!“ Potem pa prazno posodo na skalo polože. Midva skleneva maščevanje. Jaz pravim: „Pojdiva za tole skalo na snežišče in se na videz kepajva, zraven pa iz mojega sodčka popijva vina, kar moreva, potem snega notri namašiva. Do vrha Luknje se bo že stopil, saj je še dve uri daleč.“ — Oni kličejo: „Kje sta, kaj delata?“ Midva se kepava, vmes pa za skalo vino pijeja ter snega in ledu v sodček namašiva. — Pot naravnost ob Triglavski strani je bila huda, včasih po pesku

Aljažev Dom — Cmir (2393 m.)

dva koraka navzgor in tri korake nazaj. Ko dospem do steze jo poljubim ter zakličem: „Servus, Triglav“, ravnotako Jakelj.

Težavna je bila najina pot ob steni po strmem pesku.¹

Po mnogem trudu prikobaca moja družba po skalovju, kjer ni bilo nobene poti, takrat tudi ne rudečih črt, na vrh Luknje. Vsedemo se; zdaj bomo jedli in pili. Krasen prizor — na desni strani Triglav, na levi Pihavec: pred nami Vrata, za nami Trenta. Tu je meja med Kranjsko in Goriško. Še gamsi se meje drže vrh Luknje. Zakaj? Lovec mi je povedal: Kadar hočem gamsa hitro dobiti, ga ženem proti Luknji; gori pa se gams obrne, ker ve: „Vtem ko bučo skozi Luknjo pomolim,“ me bo Trentar ustrelil.“ Vrne se in jaz ga zdaj ustrelim. — Ko svoje reči pojemo, pravi Novak: „Sedaj bomo pa pili. Najprej nastavimo Aljažev sodček.“ Pa glej spaka, vino v kozarcu je tako kalno in cela goščava v dnu kozarca! Pokuša in pokuša: „Kaj pa je to?“ Jaz pravim; „Od nošnje je vino godlasto.“ Novak pa: „O lumparija, vino sta izpila in snega notri namašila.“ Vse se smeje in nama grozi Midva pa praviva: „Vino za brinovec, zob za zob.“

Na Pihavcu so se ovce in koze pasle. Novak pravi: „Jaz bi rad mleko pil; pokličimo kozé, da pridejo doli.“ „To je greh“, pravimo. „Kaj bo greh? Kozarec mleka, saj ga rad plačam pastirju.“ Pričnemo klicati: „Soli, soli“, in kmalu priskače ena doli, Novak ji gre veselo s kozarcem naproti, pa se koj vrne, rekoč: „Je kozel!“ Mi pa v smeh!

„Pojdimo v Trento, tam bomo laška vina pili.“ „Saj ne znamo poti“, pravijo drugi. Premišljujemo, ali bi šli ob Triglavu ali ob Pihavcu: kajti v sredi je globok jarek, na obeh straneh velika strmina. Odločimo se, da gremo ob Triglavski steni. Kmalu pridemo do strme drče, spodaj velik prepad. Dijaki so hitro zleteli čez drčo, kamen jim izpod nog leti s silnim ropotom v jarek. Novak se zgoraj počasi spušča čez drčo, pa pesek ga zanese navzdol. „Pomagajte“, kliče na ves glas. S težavo smo ga spravili čez drčo.

Gremo naprej in navzdol, pa začne nas skrbeti, ali bo mogoče tukaj doli sestopiti v Trento. S Triglava doli teče potok „Zadnjica.“ Druga (desna) stran, ob Pihavcu, se nam zdi lepša, pa ne moremo tja priti, ker je v sredi globok jarek. K sreči zagledamo Trentarja na drugi strani jarka. „Slišite! Ali je prav v Trento?“ kličemo. Mesto da bi odgovoril, se Trentar spusti čez strmo steno v jarek, izgine nekaj časa,

¹ Čez več let je tukaj v megli šel in preveč navzgor zašel dr. Janez Krek iz Trenta grede čez Luknjo. Trentarski gospod ga je spremil do Luknje, kjer sta se ločila. Krek je bil namenjen v Vrata, potem v Mojstrano, pa megla ga je vrgla na zgornjo pot proti Kredarici. Začel je klicati in Požganc, ki ga je šlišal, mu gre naproti ter ga pripelje v Aljažev Dom, kjer se je podpisal z arabskimi črkami.

potem pa na naši strani glavo čez steno pomoli ter pravi: „Prav-prav!“ in stopi prijazno k nam, mi mu damo darilo. Trentarji so dobri, pa zelo revni; če ga srečaš, kaj rad miloščino vzame. Saj drugega nima, ko v kaki kotlici malo čompe (krompirja); po skalovju žanjejo travo za ovcé, a silno ljubijo svoj dom in svoje gore.“ Ko jih je cesar Jožef II. nekaj naselil na Ogrskem, so vsi ušli nazaj v Trento.

Ranjki Miha Ambrožič, čebelar v Mojstrani, mi je pravil pozneje, da je tudi hodil čez Luknjo v Trento po čebele, toda na strani Pihavca, in je povedal, kakšen telegraf ima Trentar, ker sem mu jaz svojega pokazal. — Ko sem prišel v Trento po čebele, gospodarja ni bilo domá. „Malo počakajte“, pravi žena, „kmalu bo doma.“ Žena vzame belo rjuho ter jo pred hišo po tleh zgrne. Trentar vrh gore večkrat pogleda in ko vidi rjuho, jo udere domov. —

Precej upehani pridemo v dolino Trento, kjer teče Zadnjica v Sočo.

Takrat kočé še ni bilo tam, da bi se pokrepčali; jesti nismo nič več imeli, no piti. Mislili smo, da pridemo do kake gostilne; pa v celi Trenti je ni bilo. Kaj storiti? Novak in jaz se dogovoriva, da prosiva Trentarskega gospoda duhovnika, naj našo družbo proti plačilu vzame pod streho. Mladi Trentarski gospod, Simon Gregorčič, daljni sorodnik (v 4. kolenu) pesnika Simona Gregorčiča, nas z veseljem sprejme in njegova pridna sestra nam rada prinese kruha in vina ter pristavi za večerjo. Še pred večerjo nas pelje S. Gregorčič k zanimivemu izviru Soče v duplini. Simon Gregorčič, izvrsten turist, nam je pripovedoval zanimivosti iz svojega življenja. Teden prej je šel iz Kranjske Gore feldcajgmajster Kuhn z generalštabom čez Vršič v Trento in je pri župniku prenočil. Krasno se vidi popoldne Razor iz Trente ob solčnem svitu; Kuhn ukaže svojemu adjutantu, da mu goro Razor nariše. V župnišču ogleduje Kuhn obilno knjižnico Gregorčičevo ter pravi: „Zdi se, da ste panslavist!“ „Sem zares! priznam.“ Pa mu Kuhn ni nič zameril, kajti Gregorčič je bil duhovit, sine dolo, pa jim je tudi dobro postregel. Zjutraj se Kuhn z oficirji lepo zahvali za gostoljubnost ter pravi župniku: „Zdaj pa vzemite drug klobuk in pojte z nami v Sočo.“ „Zame je že ta dober, grem pa z Vami v Sočo.“ Tak klobuk je včasih nosil Janko Mlakar po hribih; zadnja leta ga je izgubil in sedaj menda — odkrit hodi! — Kmalu bi bil pozabil omeniti Trentarskega cerkovnika Špik-a, kateremu je medved brado odtrgal. Njega omenjajo nemški turisti v svojih časnikih, ker se jim v Trenti rad pokaže. Streljal je na medveda gori za Stenarjem in medved je padel. On gre po medveda, ta ga mahne s taco, da lovcu celo spodnjo čeljust izbije. Sedaj nosi ruto čez usta in vrat. Kadar jè, leže vznak in tekočo jed v grlo vliva. Ko je šel l. 1882 cesar čez Predel na Goriško, je glavar Špika cesarju pred-

stavil. Cesar ga vpraša, kdo ga je zdravil. On odgovori: „Nobeden drugi ko župnik.“ Čez več let ubije Špika macesen, ki ga je na sveti večer posekal.

Dolina Trenta je 3 ure dolga, pa v tistem času ni imela nobene vozne poti, tudi v Sočo ne. Nadškof je ob birmi v Trento na konju prijahal. Ker je birma tam redko in mladi ljudje v Trenti konja sploh ne poznajo, je pritekel fantič domu pravit: „Oh, mati, Vi ne veste, kako veliko kozo so škof jahali.“ — Gregorčič je bil v Trenti „vsevedež“, kakor tudi nasledniki: dušni pastir, obč. tajnik, učitelj, poštar.

Zelo utrujeni gremo v župnišče spat. Zjutraj je Novak v prijazni cerkvi maševal, jaz pa sem mu ministriral, ves zaspan. Večkrat sem stoje zakinkal, pa sem se zopet zbudil; zato sem raje pokleknil. Drugi pa so me opazovali in pozneje dražili, ko smo šli proti Kranjski Gori. Gregorčič nas spremlja, hoče mimogrede skočiti na Mojstrovko, pozneje pa pravi, da gre z nami v Kranjsko Goro na vrček piva! Na Mojstrovko pojde pozimi in res je šel sredi zime čisto sam! O predrzni človek! Kaj se zgodi? Na strmi ledeni steni mu spodrsne, — silovito leti proti prepadu na južni strani, pa k sreči se z eno nogo ujame za ozek kamen in tam obvisi. Ne more ne naprej, ne nazaj! Ko ga zvečer ni domov, gre sestra sosedom pravit in Trentarji so šli z baklami in vrvmi gori ga iskat. Zaslišijo njegov glas, pa ne morejo blizu; nato spustijo vrv do njega in ga kvišku potegnejo. Ko je nadškof to izvedel, ga je takoj drugam prestavil.

Trentarji so res junaki v skalah. Ko se je dr. Stojc na Škrlatici ponesrečil, pa še živ rešitve čakal, so naši kranjski vodniki umno pre-mišljevali, kako bi do njega prišli; Trentarji pa koj splezajo do njega, ga zgrabijo in varno doli spravijo. — Trentarja, ki je pod severno steno Mojstrovke gamsa ustrelil, kranjskogorski lovci in orožniki zastra-žijo, češ, zdaj ga imamo. Pa Trentar zbeži po navpični steni kvišku in v sredi stene ga zmanjka. Zastonj gledajo za njim! — Po vojski sem želel Gregorčiča obiskati. Pa sem izvedel, da je mrtev. V gorah zgor Plave je na bojišču izpovedoval umirajoče vojake, zastrupljene od plinovitih bomb. Pa se je pri tem zastrupil in umrl. Bil je idealen gospod, blaga duša.

Čez 10 let sem hodil isto pot: Vrata, Luknja, Trenta, v družbi g. Sušnika in dr. Svetina. Zdaj smo šli od Luknje naprej po pravi poti na đesno, pod Pihavcem. Kar začne na nas kamenje leteti, nekaj ga frči po zraku, nekaj ga odskakuje od strme stene, da je bilo strašno.

Sušnik hitro teče po strmini naprej, midva pa se stisneva k tlom. Kdo je kamen sprožil? Mari hudoben človek? Star vodnik Klančnik pravi: „To so storile ovce, ki se vrh Pihavca pasejo.“ — Šli smo tudi k izviru Soče, mi trije v duplino, kjer je malo jezero, vodnik Klančnik

pa je zunaj ostal. Naenkrat začne kamenje leteti na Klančnika in kos macesnovega lesa mu prileti na hrbet s tako močjo, da zmečka kositar v nahrbtniku. Klančnik na ves glas zavpije. Mi čakamo v duplini; potem stopimo previdno ven, pogledamo na kvišku in vidimo zgoraj kozla, ki bi bil skoraj povzročil nesrečo. Take so gore!

Takrat ni bilo na Vršiču nobene kočje. Nemci so odbrali, pa še ne kupili, varen prostor vrh sedla na griču ob poti proti Mojstrovki. Ta prostor je bil tudi meni tajno na ponudbo, ko sem šel gori z Roblekom prostora iskat. A izbral sem boljši prostor, tudi varen, v bližini studenca. tam, kjer so Nemci postavili Voss-ovo kočjo. Nekdo me je izdal in Nemci so me prehiteli. Slovenci so potem postavili (zlasti po zaslugi dr. Tičarja) na goriški strani Vršiča kočjo, v lepi legi, pa ne tako varni pred plazom. Ker so mi Nemci vzeli prostor Vossove kočje, sem se maščeval in hitro pisal dr. Tominšek, da je kupil prostor ob Križkih jezerih (za Stenarjem), kjer so Nemci nameravali kočjo delati. Oboje se zdaj, žal, nahaja v zasedenem ozemlju.

7. Trikrat na Krvavec.

Pred 50 in 60 leti smo gorenjski študentje radi hodili na Krvavec.

Kaj pa vleče mladega človeka na gore? Hrepenenje po višji idealni lepoti, krasen razgled, neko pesniško navdušenje; zato pevci radi zapoje, ko pridejo na višavo. Vsi občudujejo veličastno skalovje: „Sklad na skladu se vzdiguje golih vrhov kamen zid!“ Nekateri gredo iz radovednosti, drugi radi znanosti, da vidijo rastlinstvo, planinske rože, divje živali, gamse, srne, planinske orle, plešce in druge ptice. Prozaični ljudje pravijo, da gredo zato gori, ker se spotijo in jim ni treba hoditi v toplice. V višavi je drugačen, čist zrak, ki ugodno vpliva na naše zdravje. Gori ni bacilov, ne nalezljivih bolezni. Človek se utrdi in pokrepča, pomnoži se mu število rdečih krvnih teles; zato se čuti kar prerojenega. Da se je v hribih nekoliko spostil, nič ne škoduje, le koristi našemu organizmu. — Sebični, na denar navezani ljudje pa seveda pravijo: „Gora ni nora; ta je nor, ki gre gor.“ Pijanci se ustijo: „Gore od spodaj, cerkve od zunaj, gostilne od znotraj.“ Pustimo jih!

Zbrali smo se dijaki v Cerkljah. Pot je dobra, gre mimo sv. Ambroža, kjer je več hiš, na Vižensko planino; tam se živina pase in se je lahko v pastirski koči prenočilo in kaj skuhalo. Potem se zavije na levo na Krvavec, ki je bolj strm, pa lepo travnat. Kako mogočno se tu kaže Grintavec pred nami! Ko gremo drugič na Krvavec, se nam pridružita tudi kaplan Golobič in prof. Tomo Zupan, ker se želita spotiti, da ne bo treba v toplice. — Tretjič pristopi k nam tudi znani učitelj in glasbenik Vavken, ki je s svojim mogočnim basom naše petje podpiral.

8. Pogumen turist ter odritosrčen zdravnik.

Župnik Matevž Jereb je pred nekaj leti umrl, star čez 80 let. Bil je vitke postave, rad je hodil peš, in še na stara leta je, ne da bi se kaj prijel, skočil na mizo.

Leta 1873 pridejo slučajno skupaj pod Triglavsko steno: kaplan Berlič iz Bohinja, ki mi je to v šali pripovedoval, Jos. Jarc iz Medvod, Matevž Jereb iz Sorice, župnik Janez Ažman iz Dovjega in še nekaj civilistov. Povsod je bilo težavno plezati, najhujše pa je bilo Sedlo med Malim in Velikim Triglavom. Takrat je bilo sedlo še vse v prvotnem stanju, strmo kakor sleme na strehi, rob ojster, sem ter tja pretrgan. Marsikateri turist se je ustrašil in je ostal raje na Malem Triglavu.¹

Večinoma pa so turisti „lezli po vseh štirih“ čez vodoravno Sedlo. „Mi smo počakali“, pripoveduje Berlič, „in kesanje molili, a Jereb je pel in trikrat čez sedlo sem ter tje tekkel ter nas zmerjal s cagovci.“ S težavo nas je spravil čez Sedlo, potem na Veliki Triglav je bolje šlo.“

Čez dva ali tri dni smo v Trziču skupaj prišli, ker je Jereb tam mošnje gospode obiskal. Nazaj grede pa pravi on: „Jaz bom stopil tukaj notri k Pircu (zdravniku), da mi bo dal kako žavbo za noge, ki me hudo bole.“ — Mi smo se muzali, ker še nismo pozabili, kako nas je obkladal na Triglavu z „bojazljivci“. Pirc je bil praktičen zdravnik, ki je koj uganil bolezen, pa je bil včasih muhast in šaljiv.

„No, kaj bo?“ pravi Pirc. „Gospod doktor, noge bole, dajte mi kaka zdravila.“

Pirc ga gleda: „Ne vem, zakaj Vas bi noge bolele. Vi imate zdravo barvo, bistre oči, morebiti ste pa veliko hodili.“

„To pa“, reče Matevž. „Pred tremi dnevi sem šel iz Sorice čez hribe na Bohinj in koj naprej na Triglav; potem ravno to pot nazaj, danes pa iz Sorice čez Loko, Kranj sem v Trzič.“

„Glejte no, kako veliko pot ste naredili! Prosim, ali ste že 24 let stari?“ „O, gospod doktor, saj sem že več, imam jih že čez 30.“

„A tako?“ pravi Pirc, „potem je pa že vsa pamet skupaj! Malo manj hodite, Vas pa ne bodo noge bolele.“

O zdravniku Pircu naj povem še to: Bil je popolnoma odkritosrčen. Prosil sem ga za kaka zdravila, ker se mi je pred očmi vse črno delalo. Šel sem namreč od obhajila s hriba domov po bližnjici in sem padel. „Drugič po poti hodite, ne pa po bližnjicah. — Sedaj Vam dam odvajalno sredstvo, da Vam iz glave potegne“, me poduči Pirc in še pristavi: „Prej so duhovni zmiraj ponoči hodili obhajati v Rovte, se-

¹ Mene je tam Šmerc peljal za roko l. 1887, pa sem se bal, — pozneje, menda l. 1897, smo tisti oster greben izstrelili, naredili pol metra široko pot in žico nategnili.

daj pa podnevi. To je moja zasluga, ker sem rovtarce ozmerjal, češ, ti si podnevi prišla k meni po zdravila, zakaj pa nisi podnevi šla po „gospoda“, ampak ponoči? Ti se ne delaš norca iz kaplana, ampak iz Boga, kralja nebes in zemlje.“

Drugi rovtarci je rekel: „Tvoj mož je že star 70 let, je že dosti, ne dam nič zdravil, umrje naj! Kaj bodo pa ta mladi počeli!“

Tretji ženi je odgovoril na vprašanje, ali naj po prestani bolezni dajo vina bolniku, da bi bolj moč dobil: „Če bi vino dalo moč, bi pijanec po koncu stal, ne pa pod mizo ležal.“

Neki mož ni mogel več hoditi, ker ni nikoli nohtov na nogi porezal. Pirc mu v topli vodi nohte omehča, jih poreže ter pravi: „Plačati je en tolar; kadar nohti zrastejo, Vam jih za tolar zopet porežem.“

Revežem je bil dober in jim ni nič računil. — Kadar je doma zdravila napravljaj in v možnarju tolkel, je ljudem lepe nauke dajal: „Če bi se ljudje varovali naglavnih grehov, bi mi zdravniki malo ali pa nič opraviti ne imeli! Vi se o Veliki noči tja k spovedn'ci prislonite in izpoveste, pa mislite, da ste že vse opravili!“

K ženi ob porodu se je peljal o polnoči daleč in je le en gold računil. Če pa je prišla krščenca bogatina k njemu in je rekla: „Našemu gospodu je tako slabo in glava jih boli“, je pa odgovoril: „Malo manj naj pije in bolj zgodaj naj spat gre, ga pa ne bo glava bolela.“

(Dalje prihodnjič.)

Škrbina.

Janko Mlakar.

Vojška je še ljuto divjala. S prijateljem Lojzom sem lazil po tistih gorah krog Bohinjskega jezera, ki so bile dostopne brez vstopnine. Od nekaterih se je namreč pobirala ta v obliki raznih legitimacij. Sicer mi je neki znanec zatrjeval, da je z brzovoznim listom prišel skozi vse straže — bile so ogrske; toda hribolazci in lovci so si v nekem oziru precej podobni, in da poslednji niso verodostojni, kar se tiče lovske sreče, je v obče znano.

Zato sem se jaz držal raje gora, ki so bile vstopnine proste. Med temi je bila tudi Vel. Škrbina (2054 m). — Solnce je že posušilo vse megle, ko sva se s tovarišem Lojzetom šele odpravila na pot. Na vprašanje moje sestre, kdaj se vrneva, je odgovoril hitro Lojze: „Ako naju ne bo do osmih nazaj, potem si kar mislite, da sva v kakem prepadu pogrnila mizo vranom; kajti Škrbina je nevarna tura.“ Ta šala, izgovorjena z resnim obrazom, je stala sestro mnogo solza.

Skoraj vštric hotela „Zlatoroga“ zapustiva cesto in kreneva po vijugasti poti, ki so jo nadelali vojaki črez prelaz Globoko (1588 m) v Tolmin. Staro zaznamenovano stezo sva tuintam porabila kot bližnjico. Ko prideva na vrh strmega gozda, zlezeva v globok jarek, ker je vedno žejni Lojze — kakor je zatrjeval — slišal vodo. Ostalo je pa samo pri slišanju; kajti hudournikova struga je bila suha, kakor pesek v Sahari.

Da človeka želja po pijači tako premoti, se je čudil Lojze: „Prisegel bi bil, da sem slišal vodo, pa je le nisem slišal.“

Zastonj pa le nisva lezla v globel. Videla sva namreč konec zanimive ceste, ki so jo vojaki začeli graditi nad jezerom, da bi imeli zvezo s Tolminom, če bi jim bila pot skozi Bohinjski predor zaprta. Zadeli so pa na tako velike ovire, da so gradnjo opustili.

Nad gozdom postaja svet vedno položnejši. Kmalu prideva mimo nekaterih na pol podrtih barak na prosto in pred seboj zagledava Globoko (1588 m). Lepo se vidi od tu vojaška pot, ki se v neštevilnih ostrih vijugah vije proti prelazu.

Najprej sva morala preprečkati precej široko kadunjo. Pot je sicer izpeljana skoraj po ravnem ob njenem robu, toda midva sva jo udarila raje po bližnjici, ker je Lojze na nasprotni strani zagledal vodo v obliki — snega. Z urejevanjem svojih notranjih zadev sva se tam zamudila dobro uro.

Ko se zopet napotiva naprej, zagledava v smeri od sedla prihajati tri može, ki so pa kar naenkrat izginili, kakor bi se bili vdrli v tla. Ker so naju že v Bohinju opozarjali, da se v teh gorah večkrat potikajo tujemu blagu in življenju nevarne osebe, sva se tudi midva hitela „vdirat v tla“. Zasidrala sva se med visoke skale, kjer sva imela hrbet varen, in sva se pripravila. Lojze je prijel cepin in je naredil kolikor mogoče bojevit obraz, jaz sem ga pa skušal posnemati.

Tako čakava skoraj četrto ure sovražnika, toda ni ga bilo od nikoder. Zato zapustiva svojo trdnjavo in začneva previdno naprej prodirati. Ker je nasprotnik storil isto, smo si kmalu prišli tako blizu, da smo spoznali, kako malo smo si nevarni. Bili so trije ubegli ruski ujetniki. Razumeli smo se za silo. Upanja sicer niso imeli, da pridejo domov, želeli so le priti kolikor mogoče daleč od bojišča. Smilili so se nama in dala sva jima skoraj vse brašno, ker naju je zvečer itak čakala doma dobra večerja. Le škoda, da nisva imela veliko s seboj. Pozneje sva slišala, da so jih nekje pri Bledu ujeli. — Hvala Bogu, da so tisti časi minuli.

Kmalu nad kadunjo se odcepi ozka steza na levo proti Suhi planini, naravnost navzgor se pa začne viti vojaška pot po prodastem po-bočju. Stopala pa sva še precej časa po ostrem kamenju, preden sva

prišla na sedlo. Do sem se pride od Sv. Janeza prav lahko v treh urah; midva sva seveda rabila veliko več, ker sva se med potjo precej obirala.

Ker je pred par dnevi zelo deževalo, sva imela krasen razgled, zlasti na Beneško ravan in na morje. Pogled nama je segal noter do Pijava in do južnotirolskih Dolomitov. Dolgo sva ležala na zelenih tleh in gledala na temne Tolminske hribe in na svetlo, pestro planjavo. Veselje nama je pa kalila misel, da tam, kjer se izgubljata ravan in gorovje v določenih obrisih, na tisoče topovskih žrel in puškinih cevi bruha ogenj in smrt.

Ura je bila že tri proč, ko se šele spomniva, da je najin cilj pravzaprav Vel. Škrbina.

Vojaška pot pelje dalje navzdol na planino Razor (1300 m) in odtod v Tolmin. S planine pa vodi zaznamovana steza na ozko sedlo Škrbina (1905 m) in dalje strmo v Ukanco. Od nje se odcepi že precej nad planino markacija, ki kaže smer na Vel. Škrbino.

Ker nama ni kazalo delati — zlasti brez legitimacije — ovinka čez planino, ki leži že na Goriškem, mahnila sva jo na Vel. Škrbino kar naravnost po grebenu. Pobočje je na levi strani izprva travnato, potem pa prehaja bolj spodaj v strme gladke plati; desna stran je mestoma kar navpično odsekana. Greben sam je noter do vrha še dosti lahek in ne nudi nobenih posebnih težav. Tudi zarez med Malo (1996 m) in Vel. Škrbino je čisto krotka.

Razgled je z vrha isti kakor z Globokega; zato se nisva tu nič mudila, marveč sva šla kar naprej. Nameravala sva namreč prelezti ves greben Škrbin in se vrniti v Bohinj čez že imenovano sedlo, ki je ostro vrezano med njimi in med Podrto goro.

Izprva je šlo lahko in urno navzdol. Sčasoma se je pa začel greben vedno bolj trgati in ostriti. Previdno in počasi plezava naprej, dokler nama ne zapre pota visok, gladek stolp. Ker nisva imela vrvi in se stolp ni hotel umakniti, sva morala midva odjenjati. Spustila sva se v skale na južnem pobočju in tako skušala priti na stezo, ki se je vila kakih dvesto metrov pod nama proti sedlu. Toda povsod, kjer sva poskušala, so skale prehajale v gladke strme plati, te pa v navpičen skok. Poskusila sva tudi par strmih žlebov. Toda povsod je bil isti spored: najprej plati, potem pa skok noter do položnega peščenega plazu, ki se nama je na njem porogljivo režala steza.

V tem iskanju izhoda se vedno bolj bližava Vel. Škrbini, dokler ne zadeneva na markacijo, ki kaže smer proti vrhu. Ker sva sedaj imela skoraj bližje čez Globoko, kakor čez Škrbino in se je jelo tudi že mračiti, sva se odločila za pot, ki sva po nji zjutraj prišla gori. Bila sva nekako v višini sedla in sva skušala preprečkati pobočje Škrbin

kolikor mogoče v premi črti. Toda strme plati so naju vedno bolj navzdol potiskale, tako da sva prišla na vojaško pot ne dosti nad planino Razor.

„Kaj pa, ko bi kar tu v planšarski koči ostala in se jutri vrnila? Povem ti odkrito, da se mi malo ljubi sedaj divjati v Bohinj, potem ko sva več ko štiri ure begala po teh skalah. Poleg tega me je čevelj ožulil, tudi podplati me peko, ker sem pozabil vzeti vložke, in v kolenih me nekaj prijemlje.“ Tako mi je predlagal Lojze in se je nekako hrepeneče oziral proti leseni bajti, krog katere so zvonili zvonci črede, ki se je vrnila s paše.

Toda ta predlog mi ni ugajal. Da, ko bi Lojze ne bil omenil sestri tiste krokarske pojedine; tako pa . . . V večernem mraku so se razblinili obrisi gora in pred seboj zagledam verando, v nji pa belo pogrnjeno mizo. Večerja je že pripravljena in tudi pivo se hladi v mrzli vodi. V kuhinjskem oknu se prikazuje od časa do časa skrbni obraz sestre: „Pa se jima vendar ni kaj pripetilo,“ si misli in gleda pozorno, kdaj se prikaže na cesti od Sv. Janeza sem. „Čudno, ura gre že proti devetim, pa ju še od nikoder ni; in vendar sta navadno tako točna.“

„Ne!“ pravim tovarišu, „hitiva kar domov, saj veš, kako bo sestro skrbelo, če naju ne bo; celo noč ne bo zatisnila očesa.“

„Hitiva, hitiva! Pa hiti, če moreš z ožuljenimi nogami, pekočimi podplati, ko si pozabil dati v črevlje vložke, in te poleg tega še prijemlje v kolenih.“

Tako je godrnjal Lojze in je krevsal z nevoljnim obrazom za menoj proti sedlu. Jaz sem molčal, ker sem preračunal, da sva prav lahko — še pred polnočjo doma, če se le nekoliko požuriva. In žurila sva se res, tudi Lojze, vkljub ožuljenim nogam, pekočim podplatom, pozabljenim vložkom in prijemanju v kolenih.

Navzlic jasnemu, z zvezdami posutemu nebu je bilo zelo temno, Dokler sva bila na prostem, se je z belim gramozom posuta pot še dosti dobro razločevala; ko sva se potopila v temni gozd, sva jo le za silo sledila.

Kot zvesta prijatelja vseh bližnjic jo kmalu zapustiva in kreneva po stezi navzdol, ki je mnogo krajša od vojaške poti. Ker je bilo temno kakor v rogu, sva jo seveda kmalu izgredišila.

Ko tako blodiva po strmem gozdu, me začne naenkrat na hrbtu prav občutno mraziti. Telovnik je namreč visel doma v omari, suknjič sem pa imel zatlačen za nahrbtnikom. Vsaj mislil sem, da je bilo tako; toda nepridiprav se mi je izmuznil in se je vlegel na neko skalo k počitku, dasi sem ga vso pot nosil. Tako sva sedaj z Lojzom prižigala vžigalice, iskala steze in suknjiča, seveda ne da bi kaj našla!

„Veš kaj, Janko“, se tu oglasi Lojze, „jaz imam dosti tega bezlanja. Eno vžigalico imam še. S to zakuriva ogenj. Ti prilagaj drva, da ne ugasne in išči spotoma suknjiča, jaz bom pa legel in zaspal. To pač ni noben užitek, če letam po gozdu in se izpodtikam nad koreninami s suhim grlom, praznim želodcem, ožuljenimi nogami, pekočimi podplati, ko sem pozabil dati vložke v črevlje, ter me poleg vsega tega še prijemlje v kolenih.“

In tako sva prenočevala visoko gori v gozdu nad Bohinjskim jezerom, med tem ko so naju doma pričakovali: prestana večerja v kuhinji, pivo v mlačni vodi in sestra v skrbeh!

Z zadnjo vžigalico zapaliva ogenj, nato si pa Lojze takoj sezuje čevlje, ki je vanje pozabil vtakniti vložke, in vzdikne veselo: „ha“. „Kajne, Lojze, to je krasen užitek?“ pravim mu jaz hudomušno.

„Pa še kakšen!“ mi odvrne z vidnim zadovoljstvom; nato se zlekne po tleh, obrne hrbet proti ognju in zaspi. Jaz sem pa nosil drva vkup, kuril in preganjal noč, ki je pa ni hotelo biti konec. Na spanje v samih hlačah in v srajci, kakor sem bil, pač ni bilo misliti. Vselej, kadar sem dosti vejevja pripravil in naložil na ogenj, sem sedel in obračal sedaj hrbet, sedaj prsi proti ognju. Lojze je pa spal za oba; tako je bilo vedno dosti opraviti.

Na vsezgodaj zjutraj pa, komaj so zvezde ugasnile, zapustim spečega tovariša in pojemajoči ogenj poleg njega ter se odpravim navzgor, iskat suknjiča. Že sem po dolgem iskanju obupal, da ga najdem, ko zaslišim naenkrat pod seboj Lojzev klic: „Hevreka! Našel sem ga!“

In kje ga je našel? Niti trideset korakov od ognja! Ležal je lepo na skali, kakor bi ga bil kdo nalašč tja položil. Daleč naokrog ni bilo niti vejice suhljadi, tako temeljito sem ponoči vse pobral, a suknjiča le nisem našel. Star moj znanec v Bohinju, ki nima žepne rute, mi je rekel: „Vrag je na njem sedel, da bi kleli; zato ga niste našli.“

Vesel zbašem izgubljenca v nahrbtnik, nato se pa odpraviva. Dolj je šlo jako hitro in v slabih dveh urah sva bila že pri Sv. Janezu. Na mostu srečava sestro, ki je šla ravno po mleko. Na njenem obrazu so se poznali sledovi prečute noči.

„Tako, ali je sedaj ura osem?“ pravi nama z očitajočim glasom.

„Saj je šele pol“, odvrne ji Lojze; „prišla sva torej še prej, kakor sva rekla.“

Snježnik.

Zimski pohod.

S. Bošnjaković, Zagreb.

Bilo je sve spremjeno za Krvavec, kad nam pred odhodom stigne vijest, da su slovenske planine gole, bez snijega. Okrenemo naumljeni smjer za nekoliko stupanja i riječki voz ponese nas i naše daske kroz noć prema jugu.

Ispanemo pred zoru u Delnicama. Snijeg. Kod pilane prikapčamo klize. Mliječna se još mjesečeva svjetlost neizrazito i jednoliko razlijevala bijelim plohama čitavoga kraja, ne odijeljujući jaruge od izbrežina. Zagasiti odsjev snijega, bez ispravnih sjena zavarovao je naše oko, dok su nas klize prenosile preko toga, dijelom zamrznutog, snježnog pokrova. Naidjemo na tragove dasaka, no ti su se doskora izgubili u šumi; jamačno potjecahu od mještana. Šumskim kolnikom udarimo prema Crnome lugu; praporci se konja jave iz daljine za nama i od časa do časa pre-tjecahu nas malene saonice, jureći k sječi, da izvezu trupec iz šume. Skrenemo na priječac.

Tanani je trag neumorno vijugajući trčkao za nama, između stalja, od leda ukočenog, i grana, što se pod bijelim teretom sagibahu k tlima. Zimskim mirom pronosile su nas daske, urezujući uske crte u nedirnuti snijeg, a sunce se već diglo visoko poigravajući na bijelim kampanilama drveća i pjegama se bacalo na snježne plohe pred nama.

Poslije podne stignemo do Crnoga luga, ustavimo se na čas kod lugara te poslije vrućega čaja krenemo dalje. Ispod Vršića zadrži nas lijepa ona livada sa vanrednim snijegom i čistim pogledom prema Gerovu i brešćićima njegove okolice. Snijeg se dubok, i prašinst uzvitlavao onom strminom za nama, a prijeko su se — no već u izrazitoj jugovinskoj bistrini — modrili obrisi bregova. Nebo je u oblacima iz časa u čas mijenjalo boju; maločas žutorumeno, prešlo je preko plavila u istaknuto zelenu boju. Stalo je da se smrkava i mi se uzdignemo oštro preko Vršića na cestu, koja nas već do skora kroz debeli mrak povede uz lagani pad prema našem večerašnjem cilju. Mrko nas je pratio māk stalja uz cestu, a gusta je tama zastirala, unatoč nejasnome odsjevu snijega, pogled tako da je saonicama izvožena cesta sama upravljala našim daskama. Vozili smo već dosta dugo, kad stignemo do kućica, što su se nanizale pokraj ceste. Sve se već bilo spremilo na počinak i nigdje nije svjetlucala luč. Po telefonskim stupovima, što su još i dalje du ceste stupali, zaključivali smo, da još nijesmo na našem odredištu; jer, kao smo bili upućeni, tak tamo na općinskoj zgradi mora da završi telefonski vod. I tako slijedeći žice i žljebove osvanemo iza

oštre serpentine u selu Veliki Kraj, pa kroz drugo seoce (Mali Kraj). Konečno uljesimo u Gerovo. Bili smo na današnjoj meti.

U mjestu je sve spavalo, dok slučajno napolju ne naidjemo na našeg budućeg gazdu i on nas povede u naše udaje. Južni je već vjetar međjutim bio preteo maha. Raspirimo oganj u peći, stavimo u nju robu da se suši, odbijemo nekoliko dimova i Morfeju predamo svijest.

Probudimo se ujutro, a izvana se još kroz sumrak čulo škrapanje otopljenoga snijega s krovova, i s drveća. Izvrnemo se nemoćno u krevetu i uronimo u uzglavnike sav skijaški čemer i bol. Probudi nas — već prijepodne — ponovno moj brat, koji je u susjednoj sobi noćio s jednim drugom (taj je već negdje iz jutra primirisao odnekale kakao te se, izrabivši naš tvrdi san, išunjao iz kuće), i mi se razbudimo

Naša soba bila je čitava muzealna dvorana. Na ormarima i po zidovima ptice, jeleni i sobovi rogovi i parošči, monumentalne reprodukcije slika iz drevne povjesnice; tamo uz prozor — vjerovali ili ne — klavir, takodjer objekat iz prošlosti s nepobitno burnom historijom, pa čilimovi i dva kreveta, u kojih smo perinje nas dvojica — iz kasnijega doba — upali. A u kutu hladna peć Prostorija hladna, napolju nesnosni jugo.

Izvučem se iz kreveta, a i doktor se, moj sodrug Bosanac, pod pritiskom prilika uz nekoliko glasno izrečenih misli izmota iz perja. Vani se sunce već dobro izmiješalo s vodom i mi odlučimo pričekati, dok se vrijeme ustali, nabolje ili nagore. Udje i naš drug da referira o kakau pa stade opet urgirati, da se — a zna se, da ne laje štene baš rad sela — spremimo na ručak. Mi nadjasmo za nužno, da još prije potražimo utjehe na — ne baš zamamljivima, a ono ipak — tipkama klavira, ispod kojih smo dosta mogli, da od Chopinovog e-moll — valce-a razaberemo tek neizvjesnu smijesu izrazito šarenih tonova. Kad se doktor doskora u grčevima izjavio, da je dosta toga užitka — nedvojbeno moj dotad najefektniji nastup bez Skrijabin — Stravinskijevih emocijnih recepata — ispijemo kavu te podjemo u pohode i na ručak k našoj mladoj znanki, vrijednoj planinarki i skijašici, koja nas je u mjestu otkrila.

Kod drugarice nadjosno i opet jednu skijačicu, njenu seku, što joj je došla u pohode na nekoliko dana; a nadje mi se tamo i jedan kolega, takodjer skijaš; no bit će, da vrličina, starina Herschel, kod sastavljanja svoga vremenskog koledara nije računao s tim skijaškim društvom, jer je scirocco baš pošteno bio taj dan upro.

Namažemo ipak klize i podjemo na obližnje obronke. Dosta lijepi terrain, kad južno vrijeme tako lijepivo ne sjedi na snijegu. Zaključimo, da pričekamo još do sjutra dan. Vrijeme se stalo komešati.

Izjutra i opet izadjemo sa daskama na brežuljke, za volju domaćičine seke — ona se ni malo ne ljuti, što su joj od mila prišili nadimak „gojzerica“ — i snijeg se doista bio ponešto popravio. Opodne uprtimo nahrbtnike, privežemo daske za remenje, oprostimo se od znakana i znanca ter krenemo prema Velom klancu. U višini držao je sjeverozapadnjak, ali mi smo unatoč tome morali svijesno da vučemo klize za sobom. Oštrim usponom uzvija se put kroz Veliki Klanac — Veliku Babu, kako ga Primorci zovu — u zavojima do hrpta. Tim kolnikom se — zapravo su to dva žlijeba s grbinom u sredini — kreće glavni izvoz drveta iz okolnih šuma za gerovsku pilanu. Klize nevoljko pužu za nama i mučke se vuče naša mala karavana. Nijesmo ipak izgubili nade. Odvojimo od uzlaznoga kolnika nalijevo prema Šeginama. Ovdje se nakupilo više snijega i domala pričvrstimo daske. Lijepi šumski kraj; kraška formacija, gdjegdje livadica i ponikve, pune snijega; kao velike mravojedje zamke, snježni virovi. Snijeg mjestinice tvrdo zaledjen, tako, da na livadi, gdje leži prva pastirska planina, pod klizama uopće i nije popuštao. Ako bude sutra tako kod uspona, bit će dobro.

Pred večer — još za svijetla — izadjemo na šeginsku livadu. Pogled puče pred nama. Ponajprije u bjelini Snježnik, okraj Srebrnih Vrata Snježnička Glavica, a čas zatim, zapadno od njih, nama upravo na jugu, izza nedalekih planina Risnjački greben. Pred nama su kroz krošnje drveća do njih tekli svi tonovi modrila i zelenila u povezanim, neprekidnim valovima.

Nestrpljivo se spremimo na počinak.

Jutro bistro. Nad nama čisto nebo, ali na jugu — i to baš na jugu — vuku se sivi oblaci. Vrh je Snježnika zakriven. Nepovoljni izgledi; kućamo ipak. Snijeg je opet mjestimice držao pod daskama, onda popustao i stao da se lijepi. Put se uzdiže kroz šumu pa nastavlja široko bez uspona do livade Lasca.

Lijepa čistina s velikom vlastelinskom lugarnicom, zidanicom, uz desni rub ceste, što je nedavno na žalost dobrim dijelom uništena, jer su opet jednom vojnici — usred šume — izgorjeli sva vrata, prozore balvane i pod, sve što je bilo drveno, osim krova, te demolirali štednjake i peći; sad zijeva opustjela ograda te se mnogo ne naolikuje od ruševina zgrade, što njoj nasprot leži. Dublje u livadi nalazi se velika zidana staja. Ta je visoravan zacijelo najljepše neposredno ishodište za okolne planine (Risnjak i hrv. Snježnik) te bi kao takva bila vanredno prikladna, da se na njoj uredi planinarsko prenočište.

Preko livade vodi u šumu označeni put na Risnjak, a mi krenusmo cestom ravno dalje. Put se nastavlja širokim drumom kroz šumu do raspuća. Lijevo polazi cesta za Jelenje, mi krenemo desno prema Snježnika.

Ta cesta potječe još iz rimskih vremena, a izvodila je preko Platka na sadanašnju Lujzinsku cestu (nedaleko Kamenjaka) pa njome preko Čavla u Primorje; to je bio glavni spoj zaledja, Gorskoga Kotara, s morem.

Cestom je vijugala prtina, uklanjajući se zapusima, što ih je znao vjetar ovdje visoko da nanese. Polako smo se dizali i sve više primicali oblacima, što ih je vjetar preko hrpta ganjao. Ako ne bude predebela naslaga, možda je vrhunac Snježnika ostao nezastrt. I tako udjemo u maglu. Uzduhom se kidale koprenaste krpe i gusto je nad nama plovila sivina. Dodjemo do zavoja, od koga polazi žlijebom na desno označena planinarska staza na vrh; mi smo međutim radi množine snijega i strmog uzlaza nastavili sve do hrpta, gdje cesta počinje, da se spušta prema Platku.

Dočeka nas jaki vjetar. Oblaci se gonili svejednjako i modрила se neba ni sunca još svedjer nije mogla da razabere. Skinemo daske, zaklonimo se iza kamenja, ogrnemo se i založimo nešto. Ovako smo neko vrijeme čekali; odjedared puče na čas oblačni sloj nad nama i ukaže se na trenutak sunce. Pohranimo klize u šumi i uputimo se na vrh.

Mase snijega razvaljale se šumom te smo do bedara zapadali. Samo polako smo napredovali. Držeći se hrpta izadjemo međutim ipak doskora iz šume. Debeli je snijeg u nametima pokrивao šumom obrubljeni travnik, što se odmah nastavlja dalje u kamen samoga vrhunca. Visoka je trava pa klekovina — ondje je zove narod tudjicom „lačevina“ — i kamenje bilo prekriveno za ledjenim snijegom, što ga je ostri vjetar u obliku bezbrojnih zečjih repića prišio uz tlo — ruska je riječ za taj snijeg „zastruge“ — a sad ga je jaki vihar kidao i lomeći se pucketali su ti zaledjeni kristali snijega oko nas.

Vrh u magli. Prodjosmo čitavim hrptom do najviše točke, oblaci još uvijek nepromjenjeno gone ispod nas i preko naših glava. Čekali smo dugo na britkome vjetru, koji je osilio u jakim zamasima te kojiput otešćavao hod. Ispod snijega promiljio je gdje gdje rhododendron, na kom su se još držali zamrzli crveni cvijeci; zacijelo, da je bilo još i runolista pod snijegom.

Ali oblaci nikako da se slegnu. Zadržali smo se još neko vrijeme verući se kamenjem, no konačno — oblaci su bili tek u tankome sloju nad nama — ne dočekavši nikakvog razgleda, vratimo se tragom natrag.

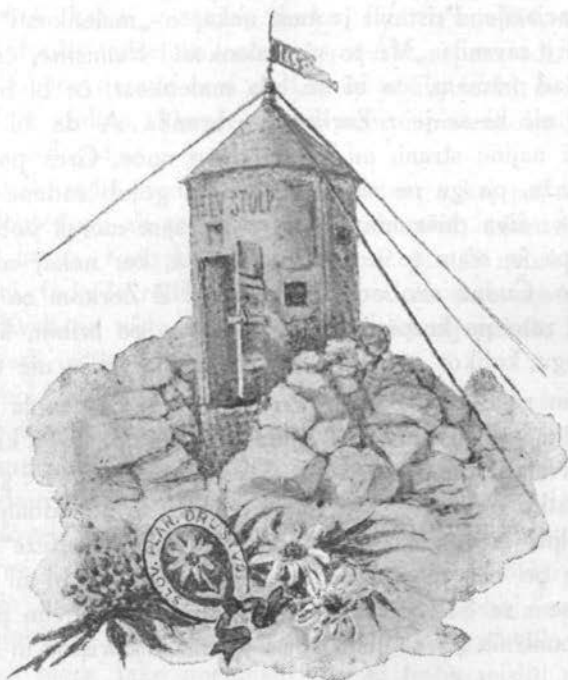
Stresemo sa sebe snijeg i prikapčamo klize te se spustimo — iza tog lijepoga, no uzaludnog uspona — prema Lascu.

Stao da se hvata već sumrak, kad smo silazili na Šegine. Prošloga ljeta bilo je kod našega gazde nekoliko profesora, a gazdina djeca izvela

iz toga smjesta zaključak: „Eto vraćaju se profesori!“ Udjemo, odložimo i okupimo se oko velikoga stoljetnog stola.

„No, kako ste proveli? Je li bio lijep razgled?“ zanimao se gazda.

Pade mi na pamet odgovor nekoga Tirolca, što se vraćao iz bre-gova iz slične situacije: „Joo! Wie in eaner Woaschkuchel.“

Aljažev stolp vrh Triglava (2865 m).

Trije krti v snegu.

Napisal K. Jug.

(Konec).

Počakali smo devete ure v Bistrici, potem smo odrinili proti Kam-niku. Ob poti smo obesili par razbitih derez pristnega grin-tavškega izdelka na bukev v spomin mimoidočemu turistu. Hudobni France je svetoval, naj jim pristavimo opombo: „firma Verovšek“; toda ker nismo plačali reklamnega davka, smo kot zvesti državljani to namero opustili.

Kako jo „kamničan“ vozi, je znano od Kamnika do Ljubljane in še dalje. Dejstvo je, da naju je res pripeljal v Ljubljano. Prišla sva vsa vesela in razposajena. Kaj napraviva z Zorkotom? Temeljito sva se okepala prvo noč, ko je nato zapadel sneg. Ker je pri tem nekaj kep priletelo tudi v tablo na bližnji hiši, je ropot zbudil policaja, ki je koj pristopil in nama pojasnil v južni svoji slovenščini, da je prepovedano „kidat bale“; zahteval je, naj poveva, kdo da je metal. Jaz odločno izjavim da ne ovadim nikogar, in tudi Zorko je protestiral proti zahtevi tako banalne denunciacije. Pristavil je tudi nekaj o „malenkosti“, na kar ga je policaj modro zavrnil: „Ma to ni malenkost! Pumislite, če bi bla tista hiša vaša?“ Rad priznam, da bi ne bila malenkost, če bi bila tista hiša najina, in kar nič bi se je z Zorkom ne branila. A da bi bila v tem kaka krivica z najine strani, mi kar v glavo noče. Greš po cesti, avto te vsega pomaže, pa ga ne aretirajo. Mestni golob zadene z vrha dol na tvoj klobuk; živa duša mu nič ne reče: sam moraš pobrisati in pri tem molčati, pa še sram te je povrhu. Tu pa, ker nekaj ni malenkost, te skoro zapro. Čudna svoboda, čudni časi! Z Zorkom se jim ne moreva privaditi, zato pa hrepeniva vedno iznova po hribih, kjer se lahko valjava po snegu, kolikor naju je volja, pa nama nihče nič ne reče.

Stem sem našo turo opisal. Pravzaprav bi bila moja dolžnost, da dam opis svojima tovarišima v pregled, a se ne upam. Pa kar je mojega, ostane moje. Naj še onadva predložita vsak svoj opis. Le glede naslova naj podam kratko pojasnilo. Vsi dobri naslovi so že oddani, jaz sem se moral zadovoljiti z ostanki. Mislim sem že na „Tri viteze“, pa sem se spomnil, da je pri nas plemstvo odpravljeno. Najbolj bi mi prijali „Trije labodje“, pa sem se bal očitka, da se šopirim s pavovim perjem. Zato sem ostal pri ponižnih „Treh krtih“. Ime je, mislim, pristno in ima globoko pomembnost.

* * *

V starih časih je imela vsaka povest svoj lep nauk. Zakaj bi ga ne dodal jaz svojemu spisu? Namreč:

Recimo, da pride k meni kak filister in mi reče: „Božji človek, kaj imaš od ture in planin? Trudne noge in zmrzle prste! Zeblo vas je, zeblo, burja vas je prepihala, lačni in zaspani ste bili, pa meglo ste gledali. Čas ste zabili in mlade moči, ter žepe spraznili. Oj, gora ni nora ...!“ in tako dalje.

Tako govorijo ljudje, ki ne poznajo prirode in ne onega tajnega hrepenenja, ki vleče planinca nezavestno vedno iznova v hribe. „Zakaj?“ O tem se vprašuje! Danes pa trdim, da nudi narava turistu dovolj užitka tudi pri najbolj „ponesrečeni“ turi, če le zna pla-

ninec ta užitek poiskati. Nočem spominjati onih veličastnih krasot, ki se nam nudijo tu ali tam z visokih vrhov, tudi ne opisovati svete in grozopolne tišine podzemskih brezden; vse to je znano in priznано. Omenim naj le, v kako divni harmoniji se družita pogum mladega človeka in višina ostrega grebena, ko se plezalec z lastno močjo dvigne na rob strmine, morda celo na rob svoje domovine. . . In kdo preceni srečo če tudi zmučenega zmagovalca, ki ga je pogum privedel do cilja? Ko drvi človek kakor v sanjah preko skal in snežišč, tako da se mu noga komaj dotika trdne in varne stopnje in se mu zdi, ko da ga neznaná moč ljubeče narave nosi na lahkih krilih, tedaj pozabi nižave sin, da je prišel iz doline, kjer je pustil nebroj malenkostnih skrbi; on le uživa, uživa, zadovoljen s samim seboj.

„To so le redki trenutki“, pravi filister; „kaj pa, ko te premoči dež do grdogledosti ali te udje bolijo od truda, udarca, praska? Ko ste hodili 8 ur na Kokrsko sedlo, ste pač pustili nebroj malenkostnih skrbi v dolini, toda le radi tega, ker ste si za tiste ure novih in hujših nakopali! Uživali pa niste nič, dasi ste se dovolj pehali, ker ste šli radi trme in ne radi užitka v zamete.“

Vzemimo, da res ne bi nič uživali ono noč, ko smo edini motili sveto tihoto temne okolice, niti pozneje, ko se je nebo razoblačilo in se je kristalni sneg bliščal v mesečini; recimo torej, da smo bili res tako izmučeni in da nobenih krasot nismo videli — eno ostane od takega napora: v njem se človek kakor prerodi. Tako čist in svež, tako sladko miren se človek vrne s take ture, kakor da je šele pričel živeti in je prinesel iz drugega že pozabljenega življenja le dobro s seboj, vse slabo, ki ga je kdaj vznemirjalo, pa je, kakor da je pil iz Lete, utonilo v pozabljenju. Dokler človek more tako pozabljati, mu ni treba misliti na resignacijo, obup, svetomržnost. Prav malenkostno se mu zdi potem vse, kar ga je prej tako mučilo in mu delalo skrbi. Ravno v brezkoristnem naporu, ko je človeku deseta — figa, planinci mi oprostijo izraz, — ali bo s svojim trdom svet preokrenil in človeštvo rešil, ali pa bo ves efekt tā, da odnese zmrzle prste, se osvobodi domišljavosti, koje suženj je skoro vsak, posebno mlad človek. Tu vidi planinec omejenost človeških sil in se s to omejenostjo zadovolji. Priljubi se mu delo radi dela samega; plačila za svoje delo išče v uspehu, ne v slavi. Takozvane laborove vence prepušča ravnodušno — komu? Ženskam? Narodovim „voditeljem“?

Tak notranji mir je vreden zmrzlih prstov in vseh neprilik, ki jih filister našteva. V tem smislu pa vplivajo ravno najbolj „ponesrečene“ ture, ko pridem — v smislu filistrove terminologije — najbolj „zbit“ domov, name najugodnejše.

Na Osojnik!

Fran Lapajne.

b lepih pomladnih dneh, ko skopni sneg po dolini in nižjih gorah, leži po naših planinah še obilo snega, ki le počasi izginja. To je prehodna doba med zimsko in letno turistiko; dasi težko, vendar je treba čakati navadno do maja, da mine utrudljivo gazenje po snegu, nevarnost plazov in rušenja mokrega kamenja. In vendar: kako vabljivo je lepo pomladno solnce, vabljiva vse oživljajoča pomlad! A turist se željno ozira na še zasnežene vrhove: „Kam? Tja? Ne morem!“ Na bližnje vrhove pa se niti ne ozre — premalenkostni so mu.

Ne zasluži pa takega preziranja gorovje ljubljanske okolice. Ozmimo se le na naše Polhograjsko pogorje! — Izletnikom je tu najbolj znana Grmada (900 m), ki ima spomladi še dokaj obiskovalcev. Najnavadnejši dostop je iz Medvod za Presko skozi Tehovec mimo sv. Jakoba na Vrabče; največ jih že tu obsedi ali pa krenejo na levo k Sv. Katarini. Solidnejši pohite od Vrabč na desno, na Grmado; le malo jih gre od tod še na Tošč (1021 m) in dalje v Hrasteniško dolino in v Škofjo Loko ali pa v dolino Ločnice in mimo opuščenega rudnika skozi Trnovec v Medvode. Izletnikom priljubljena je tudi pešpot skozi Podutik in Toško Čelo k Sv. Katarini na Topolu, od kjer se radi vračajo skozi Babni Dol — Guncle v Št. Vid. — Te poti Polhograjskega pogorja obsegajo vso znanost naših izletnikov.

Obilokrat dohitim med potjo posamezne skupine, ki ugibljejo, kako se imenuje oni vrh, kjer stoji lepa, bela cerkva! Ne vedo imena, opazujejo le od daleč, a ne pride jim v um, da bi pohiteli tja gori, se sami prepričali, komu je posvečena cerkva, in izvedeli od domačinov ime vrha.

Pohitimo torej mi tja gori na stožčasti vrh, na „Osojnik“¹ (678 m), k bel cerkvi, ki je posvečena sv. Mohorju in Fortunatu. Z železniške postaje v Medvodah pridemo v pol ure mimo Preske skozi Goričane v Soro. Tu pustimo na levi dolino Ločnice, po kateri se pride skozi Trnovec z Grmade, in gremo na desno tik za cerkvijo mimo pokopališča po markirani poti v breg. Kolovozna cesta, ki pa preide v lepo gozdno pot, nas po poldrugi uri hoda privede na vrh Osojnika. Na severno stran je vrh prost gozdnega drevja, tako da se ti nudi odprt pogled proti Kranju; preseneti te krasen razgled na Kamniške planine in Karavanke, a izza Ljubnika in Blegaša te pozdravi triglavska skupina Julijskih Alp. Pod seboj imaš slikovito Škofjo Loko z bistro Soro in Selško dolino, a za seboj boš opazil še obilo vabljivih vrhov z belimi cerkvicami, kamor

¹ Domačini izgovarjajo: Osounek (torej Osovnik = Osojnik.)

te bo veselilo pohiteti ob prvi priliki. — Sestop imaš poljuben. Na severno zapadni strani pod vrhom Osojnika prideš skozi gozd po lepi stezi v Hrasteniško dolino in od tod po cesti v Škofjo Loko v 1 uri. — Na jugovzhodni strani opaziš z Osojnika lično kmetijo „Na Govejeku“. Od tu imaš sestop v dolino Ločnice in rabiš do Medvod poldrugo uro. Če si pa vaje hoje in te veseli napraviti lepo pomladno turo, kreneš z „Govejeka“ na jugozapadno stran, držiš se lepe poti na desno in prideš do kmetije „Na Kozjeku“. Držiš se iste smeri, greš pod vrhom Tošca, dalje mimo Grmade in v 3 $\frac{1}{2}$ urah obhodiš celo vez od Osojnika do Sv. Katarine. Od tu imaš poljuben sestop v Medvode, Št. Vid ali Podutik.

Izlet na Osojnik naj torej uvažujejo turisti v pomladnem času, ko niso še tako lahko dostopne naše planine, vpoštevajo naj ga pa v prvi vrsti izletniki, ki zahajajo po največ le k Sv. Katarini in na Šmarno Goro, kjer posede največ v gostilni, mesto da bi porabili čas za malo daljši izlet! —

Torej ob prvi priliki: „Na Osojnik!“

Društvene vesti.

Podravske podružnice XXI. občni zbor se je vršil 8 marca 1922. Iz tajnikovega poročila je razvidno, da je štela podružnica v minulem letu 116 članov, med njimi 7 ustanovnikov. Odbor je tekom leta sklepal bolj o internih stvareh.

V proslavo 20 letnega obstoja je podružnica priredila veliko planinsko slavnost 8. avgusta v Rušah, katere začetek in potek je bil sijajen, konec — seveda predčasen — pa tragičen, ker je moral žalostno smrt storiti osmošolec S. — Denarni uspeh je bil poveljen.

V spominski knjigi v Ruški koči je vpisanih 2138 oseb, med njimi 1815 Slovencev in Jugoslovanov, 271 Nemcev in 52 tujih državljanov. Naval julija in avgusta meseca v Ruški koči in Planinki je bil tolik, da so nastale sitnosti in so se slišale pritožbe, ki pa niso važnega pomena. — Inventar je precej v redu. Koče je oskrboval g. Mirko Serne, ki je podjetje dobro vodil.

Nova stavba, tretja koča, imenovana „Čuvajeva koča,“ je dokončana; v pritličju ima veliko sobo, kuhinjo in vežo, v prvem nadstropju pa 5 malih sob za turiste, ozir. letoviščarje.

Nekaj potov se je zopet markiralo in postavilo se je več kažipotov. To delo se mora to leto nadaljevati in dovršiti. Telefona ni bilo mogoče graditi.

Blagajnikovo poročilo je obširno. Podružnica je gospodarila dobro, toda z ozirom na velike stroške pri novi stavbi je društvo obremenjeno z dolgom 78 000 K. Računska preglednika sta našla račune v redu.

Končno še sklepa občni zbor o stavljenih predlogih. Prenočnina se primerno zviša, oskrbnik ostane dosedanji ter se mu dà 2000 K za čuvanje koč čez zimo.

Predsednik izreče zahvalo osebam, ki so v prid društvu nesebično in z vnemo delovali, ter zaključi zborovanje.

Goriška podružnica S. P. D., občni zbor. Izjemno stališče, ki ga ima Goriška podružnica pod zavetjem Slovenskega Planinskega Društva v Ljubljani, stavi na njo zraven strogo planinskega delovanja tudi druge bolj na polje splošne probude spada-joče naloge.

Pod tem dojmom se je vršil redni občni zbor Gor. podruž. SPD za leto 1921, ob navzočnosti večjega števila njenih odličnih članov, dne 17. marca 1922 v prostorih Narodne kavarne. Obširni poročili načelnika in tajnika sta podali sliko smotrenega delovanja v posplošitvi zavesti domo- in planinoljubja. — Poročilo blagajničarke gdč. Miklave dokazuje, da je imela podružnica v preteklem letu dohodkov 3876'93,, izdatkov 3578'80 kron Premoženje ob letnem zaključku znaša 4819'13 kron.

Izvoljen je bil sledeči odbor: načelnik Jakob Božič, tajnik: dr. Mauri, blagajničarka: gdč. Miklave, odbornika: g. Koritnik in gdč. Miklavčič, nadom. odbornika: gdč. Pernetova in g. Brelih, pregledovalca računov: dr. Šapla in g. Kalin.

Pri slučajnostih so prišli v pretres različni nazori glede obstoja podružnice. Na predlog dr. Fornazariča se je sklenilo stopiti v stik s posestrimo, društvom „Sočo“, z Bajsovim klubom in z Udruženjem akademikov. Dr. Šapla priporoča izletne točke Blegaš, Rakitovec in Črna Prst. — Sprejeto. — G. Brelih predlaga za izlete cilje, kjer še nismo bili.

Končno se je ugotovil način objavljenja izletov.

Planinski ples v Ljubljani se je v vsakem oziru dobro obnesel. Poset je bil sicer za nekaj manjši, nego pri poprejšnjih planinskih plesih, ker tudi nismo imeli na razpolago male dvorane; vendar so bili vsi prostori natlačeno polni in posebno pri paviljonih je bilo živahno vrvenje. — Pri damskem odboru in pri paviljonih so prevzele načelstvo: Marija Hribarjeva, ministra in pokrajinskega namestnika soproga, Franja dr. Tavčarjeva, odvetnikova soproga (pokroviteljstvo), pri paviljonih in srečolovih: gge. M. Agnola, profesor Breznikova, ravnatelj Debelakova, Irena Dolenčeva, Roza Fabjanova, Franja Gašperlinova, ravnatelj Jugova, Erna Jeretina, ravnatelj Kroftova, Pavla dr. Kersnikova, Marija Kosova, Manca Komanova, Ivanka Leskovičeva, Marija Lindtnerjeva, dr. Lavrenčičeva, Fernanda dr. Majaronova, ravnatelj Pretnerjeva, ravnatelj Pogačnikova, Anica Sušnikova, dr. Rusova, ravnatelj Rusova, Irena Ružička, Angela Rozmanova, Marija Sičeva, M. Strletova, ravnatelj Šubičeva, dr. Šapljeva, M. Schwabova, Elza dr. Tominškova, dr. Volavškova in drugi številni damski odbor. — (Darila za srečolov navajamo na drugem mestu.)

Darovi za srečolov na 8. planinskem plesu v Ljubljani dne 1. febr. 1922.

a) V gotovini. Ljub. Kreditna banka 2000 K, Slovenska banka 2200 K, Kmetška posojilnica 1000 K, Kreditni zavod 2000 K, Kranjska deželna banka 1000 K, Splošna prometna banka 1000 K, Slovenska eskomptna banka 1000 K, Uradništvo Jadranske banke 360 K, Obrtna banka 400 K, Trboveljska premogokopna družba 400 K, Jelka Breteljeva 200 K, Josip Kugli, Zagreb 136 K, Fran Dukič 100 K, A. Kunc 100 K, Ciuha & Jesih 100 K, Josip Pink 100 K, Jela Lozer 80 K, N. N. 50 K; po 40 K so darovali: N. Puch, Nagy Viktor. Vinko Prohaska, Amalija Šmid, Frković i drug, Fr. Bar; po 20 K: Milko Krapeš, I. Košak, I. G. Kotar, Toni Jager - Černe, Janko Lenasi, I. I., Josip Ravnik, A. Germ, Dr. Klepec, J. Gabrijelčič, Dr. Lavrenčič. b) V dobitkih: M. Ravtar, Anton Černe, F. M. Rozman, I. Strmol, Škof-Wanek, I. Goldstein, Kollman I., Marija Götzl, Kirbisch I., Čadež I., Fr. Ševčik, L. Mikuž, Fr. P. Zajec, Breznik & Fritsch Blaž Jesenko, Alojzij Šinigoj, Fr. Loborec, Dular & Fabiani, Snoj & Modic, Schwab & Bizjak, A. Volk, C. J. Hamann, Mat. Gerber, Češkuti & Zajc, Matko Arko, Ivan Volk

Jos. Šelovin, J. Giontini, Angela Kalaš, J. Kette, Tiskovna zadruga, Narodna knjigarna, N. Paiserer, I. Sitar, G. Besednik & drug, Julija Stor, Marija Sedej, Franja Snoj, Josip Veselj, I. Mikuš, I. Grobelnik, J. Samec, I. Ložar, I. Škopek, I. Šinkovic, I. Meršol, Hed. Šarc, Mimi Sark, M. Bernik, Rosmann & Tchern, Peter Magdič, J. Maček, M. Darfel, Alf. Breznik, M. Ambrožič, M. Šivank, M. Miklavc, K. Jurman, Fran. Florjančič, F. K. Kaiser, A. Fuchs, M. Mušič, J. Bonač, G. Čvančara, Julij Meini, A. Žibert, L. Schwentner, F. Reicher, Ivan Železnikar, I. Seunig, I. C. Mayer, A. Peterka, M. Pakiž, I. Vidmar, I. Kessler, I. Kump, Janko Česnik, R. Miklavc, Schuster & Ci, Fran. Lukič, A. Persche, Ant. Krisper, Svetla D. D., T. Peterca, F. Čuden.

Seznam gorskih vodnikov in aspirantov Sloven. Plan. Društva.

Begunje: Anton Zupan, posestnik in lovec (vodnik).—

Bled: Valentin Plemelj, p. d. „Bavand“ št. 70 (vodnik), Valentin Pavlič, na Gradu (vodnik), Anton Papler, Mlino (vodnik).

Bohinjska Bistrica: Valentin Rozman, p. d. „Lužan“, posestnik št. 49, Jože Ravnik, p. d. „Koder“, krojač št. 91 (vodnik), Lorenc Logar, p. d. „Ozebek“, pos. št. 11 (vodnik).

Češnjice: p. Boh. Sred. Vas: Anton Čuden, posestnikov sin, št. 64 (aspirant), Valentin Čuden, posestnikov sin, št. 86 (aspirant).

Guštanj: Rok Slanič, jeklar, elektrotehnik št. 22 (vodnik) (samo ob nedeljah in praznikih na razpolago).

Kamniška Bistrica: Valentin Uršič, v Koncu (aspirant); Franc Erjavšek v Koncu (aspirant).

Luče: Franc Dežman (vodnik), Franc Ložekar, mizar (vodnik), Ignac Rosc, št. 23 (vodnik).

Mojstrana: Ivan Košir st., posestnik št. 12 (vodnik), Ivan Košir ml., posestnikov sin, št. 12 (vodnik); Janez Hlebanja (vodnik), Anton Hlebanja (vodnik), Gregor Lah (vodnik), Feliks Zima (vodnik), Janez Poldar (vodnik).

Ponikva pri Pliberku: Josip Pečnik (vodnik).

Rateče: Janez Kuri, posestnik št. 57 (vodnik), Janez Mežik, posestnik št. 70 (vodnik); Janez Cuznar, posestnikov sin, št. 13. (aspirant).

Spodnje Stranje: Alojzij Gradišek, p. d. „Matevž“, št. 6 (vodnik).

Solčava: Ivan Prodnik (aspirant).

Srednja vas pri Bohinju: Franc Cvetek, št. 40 (vodnik), Jožef Hkavc, p. d. „Bernik“, št. 21 (vodnik), Matevž Škantar (vodnik).

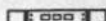
Stare Fužine: Andrej Boltar p. d. „Neščnik“, št. 52 (vodnik), Janez Ceklin p. d. „Šmenc“, št. 78 (vodnik), Jože Štros, p. d. „Černe“, št. 84 (vodnik), Anton Odar, št. 87 (vodnik).

Studor: Franc Pekovec, št. 15 (vodnik).

Šmihel pri Pliberku: Lovro Kušel, p. d. „David“ (vodnik).

Zgornja Kokra: Franc Kremžar, veleposestnik št. 31 (vodnik).

Železna Kaplja: Franc Babič, čevljar, št. 154 (vodnik).

Jeftino se prodaje Stereo-dalekozor (10 puta) sa priborom. Upitati Zagreb, Sv. Duh 9. Špoljarić.

Obzor.

II. smučarska tekma za prvenstvo Jugoslavije v Planici pri Ratečah
R. Badiura. dne 26. februarja 1922.

Po izkustvih iz lanske I. jugoslavenske smučarske tekme v Bohinju in vsled letos močno naraslega števila že dobro kvalificiranih smuških krmarjev se je zdelo zimsko-sportnemu odseku Sportne zveze umestno, da se izbere za **II. jugosladen. smučarsko tekmo** primernejši svet nego je bila lanska bohinjska tekmovalna proga (5 km) čez Dobravo. Vsled tega je bil sprejet krmarjev načrt: da se premesti letošnja prvenstvena tekma v **Gorenjo Savsko dolino** in se strasira popolnoma nova, smučarjem manj poznana in daljša proga skozi prekrasno našo alpsko dolino „Planico“, na kateri naj se jasno pokaže razmah in napredek v jugoslovenskih smučarskih vrstah prvič iz vse Jugoslavije v obče in še specielno med našimi v Sloveniji.

Proga skozi Planico je bila raztegnjena na približno 10 km, ako se vpoštevaajo vsi mnogobrojni zavinki. Vila se je iz Rušja (moški start približno 1500 m) pod veličastnim Jaloveem (2643 m) po zapadni strani Malega Kota polagoma padajoč po obronkih Vevnice in Strugove Špice in je krenila nato v desno preko plane goščave k idilični pastirski koči, ki se zove „Tamar“ (1108 m) -- ravno nasproti v led vkovanemu skakalcu „Nadiža“ (izvir Save) pod Srednjo Ponico. Odtod je potekala proga čez skoraj nevidno visečo planico „Zelje“ z lepimi košatimi brinami, valovito čez štiri brežičke po običajni poletni vozni poti ob gozdu do široke struge med Suhim vrhom in Ciprnikom. Odtod se je vzpela dokaj visoko na vrhno planoto v Dolgem Rušju (damski start) in zopet neznatno padala skozi zelo močno razpredeno rušo k leseni ograji (ovira). Onstran ograje je bilo treba pasirati trd mali plaz (podričal isto noč prej), se vzpeti po gozdiču na vrh obsežne senožeti Slatine in po njej navzdol smukniti skozi cilj na spodnjem koncu Slatin.

Smuka je bila v prvi polovici (v senčinah) mimo Tamarja še dokaj ugodna (suh sneg); nižje doli na obronkih Suhega vrha, posebno pa čez Dolgo Rušje in na Slatinah, kjer je močno pripekajoče planinsko solnce sneg že omečilo, ni šlo več lepo gladko.

Start. Skupni odhod na start se je pričel ob 6.30 iz Rateč ob markirani tekmovalni trasi; nadzorniki so bili postavljeni in vrste predane starterju ob 9.45, nakar sta krmar in njega spremljevalec Jože Dolenc podričala raz moški start na cilj in javila ob 10.18, da je vse v redu in je določen pričetek tekme točno na 10.15.

Potemtakem je smuknil prvi tekmovalec iz vrste starih ob 10.15, prvi iz vrste mlajših ob 10.25, prvi iz damske vrste na damskem startu pa ob 11:55:30. Vsi tekmovalci so se spuščali raz start z ozirom na pozno startanje samo po polminutnem intervalu!

Potek tekme, ocena itd. — Kakor razvidno iz pregleda, je tekmovalo 60 smučarjev, in sicer 53 moških tekmovalcev in 7 dam, kar znači ravno za polovico boljšo udeležbo napram lanski tekmi v Bohinju ($30 = 26 + 4$). — Tekma je potekla gladko, t. j. brez vsakršnega incidenta in — čujte — brez havarij (ni en smučar ni zlomil smučij), kar se redko beleži po izidu sličnih tekem! Doseženi čas 26:54 moramo priznati kot jako lep uspeh na 10 km dolgi progi po brdih s protistrminami in več zaprekami pri delno ojuženem snegu. Pohvale pa zasluži ne samo ta naš letošnji rekord, temveč drugo dejstvo, ki se je tu pokazalo, in to je: izredno dobra srednja mera, ki jo izkazuje pregled časov. Primerjajoči tek odborovega krmarja in tovariša, ki sta dospela v hitrem, dasi ne pehaajočem tekmovalnem tempu v

33 minutah (z 1 piko!) na cilj, moremo imenovati vse hitrosti do 35 min. raz moški start na cilj ob že pojasnjenih ovirah kot zelo lepo kvalifikacijo smučarjev, in teh je bilo: izmed 53 — 24, torej znači to nad polovico prav dobrih krmarjev! — Posebno lepo se je obnesla vrsta mlajših — in z lahkoto trdimo, da bi se bila obnesla še bolje, ako bi bil vrstni red mlajših postavljen pred staršimi. Da vemo prav oceniti I. in II. čas, ni odveč, ako pripomnimo, da sta le-ta dva odhajala raz start šele v najposlednjem času („izredna smola“), in sicer I. po vrstnem redu kot 48. in II. kot 50. izmed 53, dočim je bil spuščen raz start III. najboljši kot 3., torej koj v začetku!

Še lepši uspeh bi se bil sigurno pokazal, da ni bil odbor vezan na pozno dohajajoči gorenjski vlak (šele ob 11.20), vsled česar se je moral nastaviti pričetek tekme šele na 10.15 namesto že na 9. uro dopoldne, kar bi bilo umestno iz zgolj smuško-sportnih ozirov.

V celem smo torej lahko zadovoljni s potekom te sijajne, dosedaj najlepše jugoslavske smučarske manifestacije, na kateri je vse pokazalo svojo lepo, dobro voljo: tako smučarji kakor gledalci in v ne mali meri — kar posebno poudarjamo — naši pristni, narodnozavedni Ratečani in Ratečanke, kakor tudi samo božanstveno planinsko solnce nad divno našo „Planico“, ki jo toplo priporočamo vsem turistom!

Tekmi je prisostvovalo mnogo občinstva iz Rateč, Kranjske Gore, Jesenic, Ljubljane in drugih krajev, med katerimi omenjamo posebno gg. dr. Cirila Žižeka, šefa oddelka za tujski promet v ministrstvu za trgovino in industrijo v Beogradu, in predsednika Sloven. Planin. Društva, I. Korenčana. (Preglednico glej na str. 62—63).

Razmejitve na Triglavu. Iz Rima nam poročajo: Na konferenci, ki se je vršila v Rimu med zastopniki jugoslovenske in italijanske vlade se je dosegel načelni sporazum glede vseh vprašanj, ki se tičejo jugoslovensko - italijanske meje. Ker vem, da se slovenska javnost živo zanima zlasti za razmejitve v Triglavskem pogorju, vam pošiljam te-le podatke: Kakor je znano, je italijanska razmejitvena komisija zahtevala na Triglavu takšno mejo, da bi pripadel ne samo ves stožec Triglava Italiji, marveč celo Aleksandrova koča, pot na Triglavsko jezera in jezera sama, dočim je naša komisija vztrajala pri zahtevi, da bodi v smislu rapalske pogodbe meja med obema državama razvodje med Sočo in Savo. Jugoslovenska razmejitvena komisija je bila v tej zadevi odločna neomajno vztrajati na svojem stališču. To njeno stališče je osvojila tudi vlada in ministrski predsednik Nikola Pašić sam je izjavil, da vlada ne pozna v vprašanju Triglava nobene popustljivosti in da je krepko odločena v smislu rapalske pogodbe predložiti spor glede Triglava razsodbi predsednika Švicarske republike. Z ozirom na ta odločni nastop jugoslovenske vlade in razmejitvene komisije je italijanska vlada v pravkar končanih rimskih pogajanjih popustila in priznala, da bodi meja na Triglavu točno razvodna črta med Savo in Sočo. Meja na Triglavu bo torej tekla od Luknje po grebenih na vrh Triglava, kjer zavije v ostrem kotu proti Doliču in Kanjavcu, tako da ostane v naši posesti Aleksandrova koča, vsa pot na Triglavsko jezera in jezera sama. Spor glede Triglava je torej izravnal in se ne predloži razsodišču (Slov. Narod).

Papež Pij XI. — planinec. Sedanji vladajoči papež je bil v onih letih, ko je služboval v Milanu kot profesor Ahil Ratti, navdušen in vztrajen hribolazec. Club „Alpino italiano“ ga prišteva najboljšim italijanskim planincem. Bil je med drugim tudi na Mont Blanku, na Matterhornu in na Monte Rosi.

Zadnjo svojo turo je popisal v „Bolletino del C. A. I.“ V spremstvu svojega prijatelja, msg. Ludovika Grassellija, in dveh vodnikov iz Courmayeurja, je šel iz Macugnage čez glasovito „Vzhodno steno“ na Dufourspitze in odtod doli v Zermatt. Ob

Pregled smučarskih tekem.

Število vseh tekmo- valcev	Ime	Klub	Bivališče	Letoš- nji na- raščaj	Zdri- čal(a) raz start kot	Do- spel(a) na cilj kot	Krmaril v celem minut	Končni skupni efekt po času	Častna mesta in darila
Vrsta starejših (nad 25 let)									
1	Seljak Ante, uradnik	Ilirija	Zidani Most	N	1	5.	32:59:5	11.	{ Tekmoval izven konkurence
2	Pelan Stanko, uradnik	"	Ljubljana		2	12.	39:57:7	33.	
3	Schescherko Emil, privat.	"	Št. Jurij ob j. žel.		3.	1.	29:28:1	3.	
4	Klofutar Peter, obrtnik	SPD	Kranjska Gora		4.	8.	34:45:4	21.	
5	ing. Mihajlovič Jovan	Jugoslavija	Beograd		5.	6.	33:17:3	15.	
6	dr. Gradnik	"	Ljubljana		6.	18.	60:22:9	48.	
7	Kveder Janko	TKS	"		7.	13.	40:17	34.	
8	Čop Jože	SPD	Jesenice		8.	7.	34:40:6	20.	
9	Čukac Ivo	SKZ	Zagreb		9.	17.	57:8:2	47.	
10	Higersperger Pavel	TKS	Celje		10.	15.	45:4:5	39.	
11	Habicht Ante	"	Ljubljana	N	11.	2.	30:1:5	4.	{ III. (2. darilo in venec)
12	Bikar Petar	SKZ	Zagreb		12.	16.	45:26:8	40.	
13	Solar Fran	ZSOB	Bohinj Bistrica		13.	11.	37:46:3	29.	
14	Ojcel Hubert	SPD	Kranjska Gora		14.	4.	31:37:6	7.	
15	dr. Aranitzky Fedor	SKZ	Zagreb		15.	—	izstopil	—	
16	dr. Zupane Franc, odvetnik	LSK	Ljubljana		16.	—	izstopil	—	
17	dr. Haus Oto, zdravnik	"	Golnik		17.	9	34:53	22.	
18	ing. Bartel Ivan	Ilirija	Ljubljana		18.	14.	44:24	38.	
19	ing. Pokorn Fran	ZSOB	Bohinj. Bistrica		19.	10.	35:35:5	24.	
20	Kodela Henrik	SK Celje	Celje		20.	3.	30:45:6	5.	
Vrsta mlajših (pod 25 leti)									
21	Čop Albin	TKS	Ljubljana		1.	9.	33:17	14.	
22	Hartman Kamil	LASK	"		2.	7.	33:11:8	12.	
23	Delkin Oskar	TKS	"		3.	24.	44:2:5	37.	
24	Kajzel Vladimir, dijak	"	"		4.	13.	33:54	19.	
25	Ojcel, ml.	SPD	Kranjska Gora		5.	11.	33:30:3	17.	
26	Golob Roman, dijak	LSK	Ljubljana		6.	15.	36:2	25.	
27	Cimperman Maks	TKS	"		7.	27.	48:14:5	43.	
28	Dacar Robert, akad.	LSK	"		8.	17.	36:54:4	27.	

29	Godec Tomaž	ZSOB	Bohinj, Bistrica	9.	3.	31:17:6	6.	V. (venec)
30	Trnkoczy Stanko, dijak	TKS	Ljubljana	10.	6.	32:56:5	10.	
31	Golob Fran, akad.	LSK	"	11.	—	izstopil	—	
32	Magolič Ladislav	TKS	"	12.	23.	41:18:3	36.	
33	Šbrizaj Pavel	"	"	13.	22.	41:3:2	35.	
34	Černe Stanko	SPD	Kranjska Gora	14.	5.	32:39	9.	
35	Rus Fran	TKS	Ljubljana	15.	10.	33:24	16.	
36	Gabršček Janko	"	"	16.	12.	33:53	18.	
38	Brandt Hubert	"	"	17.	20.	39:29	31.	
37	Kürner Oskar	Ilirija koles.	"	18.	—	izstopil	—	
39	Škrajnar Ante	TKS	"	19.	8.	33:14	13.	
40	Ludovik Ferdo	Primorje	"	20.	25.	45:27	41.	
41	Šircelj Vinko	Ilirija	"	21.	16.	36:37	26.	
42	Logar Ante	LASK	"	22.	29.	49:55	45.	
43	Schneller Kolom.	HASK	Zagreb	23.	21.	39:38	32.	
44	Košca Janko	TKS	Ljubljana	24.	26.	47:16	42.	
45	Kovač Šaša, dijak	"	"	25.	14.	35:15	23.	I. Prvak smuč.
46	Prestor Joža	Hermes	"	26.	4.	32:30	8.	krmarjev Ju-
47	Černivec Sergij, dijak	TKS	"	27.	18.	37:3	28.	goslavije (1.
48	Švigelj Zdenko, akad.	LSK	"	28.	1.	26:54	1.	darilo in ve-
49	Glavič Stanko	TKS	"	29.	30.	52:48	46.	vec)
50	Švigelj Fedor, dijak	LSK	"	30.	2.	28:29	2.	II. (venec)
51	Zorko Drago	TKS	"	31.	19.	38:21:1	30.	
52	Eržen Vilko	LASK	"	32.	28.	49:28	44.	
53	Bleiweis Fedor, akad.	LSK	"	33.	—	izstopil	—	

Damska vrsta

54	Mayer Majka	Ilirija	Šoštanj	N	1.	—	8:25	5.	
55	Ferjan Gelca	"	Ljubljana	N	2.	—	7:40	4.	
56	Šepetavec Talka	"	"	N	3.	—	7:3	1.	I. (venec)
57	Bartel Ana	"	"	N	4.	—	12:40	7.	
58	Vučina Vida	LASK	"	N	5.	—	7:28	3.	III.
59	Bloudek Milena	Ilirija	"	N	6.	—	7:24	2.	II.
60	Kačič Vera	"	"	N	7.	—	11:16	6.	

Odbor smučarske tekme: Vseuč. prof. dr. I. Jesenko, načelnik. — Podpredsednik „Sportne zveze“ Joso Gorec, nač. na-
 mestnik. — Sodniki: dr. Hubert Souvan, dr. Ulmansky (Zagreb), Stanko Tominec, I. Malenšek. — Starterji: I. Pečar, nadučitelj
 (Rateče), Drago Paulič (Zagreb), I. Palovec (damski start). — Rdeči križ: dr. I. Tičar, dr. J. Demšar. — Krmar: R. Badiura.

eni po polunoči so zapustili kočo „Marinelli“ (3200 m) in prišli na greben prav pod najvišji vrh Monte Rose šele o pol osmih zvečer. Zato so morali prenočevati pod neko skalo tik pod grebenom v višini 4600 m. Naslednje jutro so šli na vrh Dufourspitze (4638 m), nato so se pa napotili čez sedlo Zumstein in Grenzgletscher v dolino. Na potu jih je pa zopet prehitela noč. Ker v temi niso mogli najti steze, ki vodi proti hotelu Riffelalp, so morali iznova prenočiti na prostem na produ Gornergletscherja. —

Papeževi alpski spisi kažejo, da pozna pisatelj dobro tozadevno nemško in angleško književnost; obenem se zrcali v njih velika njegova ljubezen do narave in planin.

Tatvine v planinah. Iz poročila. Tridentinske sekcije C. A. I. posnamemo, da se morajo tudi v južnih Tirolah boriti s povojno nepoštenostjo. Ker je bilo več planinskih koč izropanih, morajo tudi tam prenašati po končani seziji vse, kar je prema-kljivega, v dolino.

Polovična vožnja za turiste po železnici. Članom C. A. I. dajejo italijanske železnice znatno znižano vožnjo, ako se vozijo na ture in znaša število udeležencev vsaj 10, in sicer brez vsake posebne prošnje. Z ozirom na to, da pohajajo pri nas na planine večinoma manj imoviti sloji in se železnice vedno bolj draže, bi bilo želeti, da bi uprave naših železnic dale tudi članom S. P. D. primerne ugodnosti.

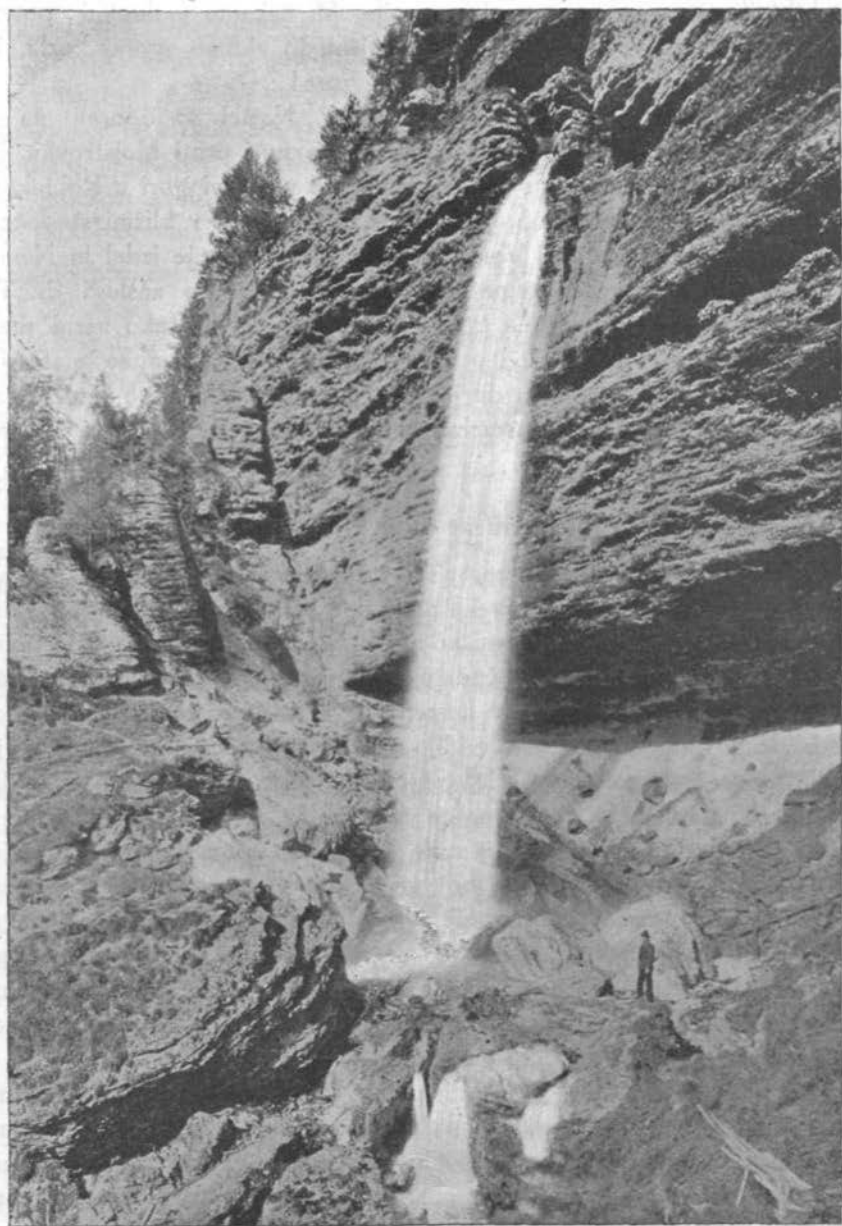
Italijane mikajo naše kočje. V Trentinu je italijanska vlada zasegla vse kočje Alpenvereina in jih izročila C. A. I. deloma pa jih adaptirala za obmejno stražo. Od te „aneksije“ so seveda izvzete kočje onih sekcij, ki se sedaj nahajajo na Čehoslovaškem V „Alpi Giulie“ pa hujska sedaj neki „Chersich“ (po naše Kržič) vlado, naj zaseže vse kočje S. P. D., ki so na zasedenem ozemlju. — Rapalsko pogodbo imenuje nesrečo za Italijane, ker je Jugoslavija obdržala Blejski kot. — Iz vsega načina pisanja Chersichevega članka se vidi, da bi najraje za Italijo anektiral vse Julijske Alpe.

Imena naših gora in Italijani. Naši južni planinski tovariši bi bili lahko vsaj toliko kolegialni, oziroma res „alpski“, da bi našim goram pustili njihova pristna imena. Tako jih pa kar enostavno prevajajo, ali pa s silo pretvarjajo v svoj za naš jezik nedostaten pravopis. N. pr. Triglav — Monte Tricorno, Moistroca, Passo di Luknia. Za Pragom — Za Prah, Passo di Versic. Črna Prst — Monte Nero. Podbrdo — Piedicolle, Podmelec — Piedimelze.

† **Hugon del Cott**, gradbeni železniški komisar, član S. P. D. v Ljubljani, je dne 23. marca t. l. nenadoma preminul. Pokojnik je bil znan kot vztrajen turist in večč plezalec. Preteklo jesen je v družbi dveh Dunajčanov preplezal vse stožce Kočne, dasi jih je pri tem zelo oviralo deževno vreme. Priljubljene so mu bile daljše ture; še nedavno sem ga srečal, s šopkom cvetic v roki, na poti s Stola na Golico. — Pokojnika, ki je le prerano — svojevoljno — zapustil svet, ohranimo v prijaznem spominu! F. L.—e.

Vsebina: Jakob Aljaž: Planinski spomini (Str. 33) — Janko Mlakar: Škrbina (Str. 44.) — S. Bošnjaković: Snježnik (Str. 49.) — K. Jug: Trije krti v snegu (Str. 53.) — Fran Lapajne: Na Osojnik! (Str. 56.) — Društvene vesti: Podravske podružnice XXI. občni zbor (Str. 57.) — Goriška podružnica SPD., občni zbor (Str. 58.) — Planinski ples v Ljubljani (Str. 58.) Darovi za srečolov na 8. planinskem plesu (Str. 58.) — Seznam gorskih vodnikov in aspirantov Sl. Plan. Društva (Str. 59.) — Obzor: R. Badjura: Druga smučarska tekma (Str. 60.) — Razmejitvev na Triglavu (Str. 61.) — Papež Pij XI. — planinec (Str. 61.) — Tatvine v planinah (Str. 64.) — Polovična vožnja za turiste po železnici (Str. 64.) Imena naših gora in Italijani (Str. 64.) † Hugon del Cott (Str. 64.) Slike: Aljažev Dom — Cmir (2393 m) (Str. 37.) — Slap Peričnik v Vratih (Str. 47.) — Aljažev stolp vrh Triglava (Str. 53)

Urednik **dr. Josip Tominšek** v Mariboru. — Izdaja in zalaga Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani (Osrednji odbor). — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.

[Slap Peričnik v Vratih.